

Een korte preek

2

Nieuwe columnist
Gerhard Heeringa:

5

Kunst

6

De preek

7

Zegen van boven naar beneden

9

Niet eenzaam meer

“Eenzaamheid is twee keer zo dodelijk als alcohol”. Aldus Manfred Spitzer, een Duitse psychiater die kort geleden een boek over eenzaamheid heeft geschreven.

DOOR
DS. LILY BURGGRAAF,
ZWOLLE

Op die bewering valt – zo las ik elders – het nodige af te dingen, omdat in de grafiek waar Spitzer zijn bewering op stoelt, verschillende cijfers gecombineerd worden die zijn als appels en peren: niet goed met elkaar te vergelijken.

Pijn

Maar toch blijft eenzaamheid een verschijnsel waar erg veel mensen in onze dagen onder lijden. Echt fysiek ook: bij eenzaamheid blijkt het pijncentrum in onze hersenen op te lichten. En het brengt meetbaar veel stress teweeg. Een heuse ziekte dus, zegt Spitzer, en een ernstige die de dood tot gevolg kan hebben.

Je zou denken dat met al onze communicatiemiddelen en de vlucht die de sociale media hebben genomen, eenzaamheid als verschijnsel zou afnemen. Want zo ongeveer iedereen kan immers zo ongeveer overal met elkaar in contact komen. Maar ondanks alle smartphones en het vele gebruik ervan neemt eenzaamheid toch toe. Blijkbaar bieden alle contacten via onze schermjes niet het goede gezelschap dat ons te ervaren geeft dat we niet alleen zijn. Eerder werkt digitalisering vereenzaming juist meer in de hand.

Scoren

Bij sociale media waarin het draait om scoren, is dat ook eigenlijk

Eenzaamheid is een heuse ziekte, waar veel mensen onder lijden. Echt fysiek ook: bij eenzaamheid blijkt het pijncentrum in onze hersenen op te lichten. En het brengt meetbaar veel stress teweeg.

te verwachten. Gemiddeld kijkt een volwassene in ons land 8 uur en 45 minuten op haar of zijn telefoonschermje, maar de meeste van die contacten hebben de diepgang van een surfplank. En de onderlinge uitwisseling lijkt meer op een harde competitiewedstrijd om de meeste likes dan op het veilig delen onder vrienden.

Nog afgezien van de handel, waarin je volgers en likes kunt kopen. Voor 35 euro kun jij als ouder je kind 10.000 volgers cadeau geven. Met die volgers kan hij op zijn basisschool misschien medeleer-

lingen jaloers maken, maar ze zijn nep als vrienden. Indruk maken is van het grootste belang, dus aan die handel valt echt vele miljoenen te verdienen, in ons land alleen al. Niet bepaald een wereld waarin je relaties zult vinden die je behoeden voor de ernstige ziekte die eenzaamheid is. Eerlijk gezegd snap ik niet goed

wat zoveel mensen beweegt er zoveel tijd en energie aan te besteden (al vond ik het wel heerlijk om met mijn echtgenoot te kunnen skypen toen ik heel ver weg zat).

Betekenisvolle relaties

Spitzer raadt met het oog op deze ziekte aan om onder andere te investeren in het samen dingen doen (en je kinderen het plezier daarvan te leren). Zo bouw je volgens hem aan relaties die van betekenis (kunnen) zijn in dat weten niet alleen te zijn. De Prediker voegt daar nog een wijs advies aan toe, voor het geval ook die relaties je ontvallen of gaan ontbreken: denk aan God die je gemaakt heeft, voordat de slechte dagen komen, de tijd waarin je geen plezier meer in het leven hebt (12:1). En wie weet ga je dan ook Psalm 116 zingen: ‘en levenslang ben ik niet eenzaam meer.’

Commentaar

Slangenspel

DOOR DS. A. HEKMAN, ASSEN

De grootmachten VS en China spelen een machtsspel. President Trump meent met zijn handelspolitiek de Chinese partijleider Xi Jinping te overtroeven en te slim af te kunnen zijn. Xi Jinping is de vriendelijkheid zelve en niet te doorgronden. Deze nieuwe keizer van China is uit op wereldheerschappij en wil een eind maken aan de westerse hegemonie. Xi wil dat China een technologische supermacht wordt, van geen land afhankelijk, de wereld wel afhankelijk van China. Via wereldwijde netwerken en investeringen oefent China zijn economische en politieke invloed.

Ties Dams tekent in zijn boek over de machtigste man van China hoe Xi Jinping het spel van de macht speelt. Het slangenspel. Leeftijdgenoten van de boerenzoon, zo luidt het verhaal, waren als de dood voor de slangen die zich in de heuvels verscholen. De boerenzoon kon echter dagenlang voor een slangenuil op wacht liggen. Geduldig, vriendelijk zelfs, liet hij de slang wennen aan zijn aanwezigheid. Met zelfgevangen muisjes maakte hij de slang nieuwsgierig; uiteindelijk stak die zijn geschubde kop uit. Op dat moment ontdeed de boerenzoon zonder medelijden, maar met een milde glimlach, de slang van zijn kop. De naam van deze boerenzoon was Mao, hij stichtte in 1949 de Volksrepubliek China en zou tot zijn dood in 1974 de alleenheerschappij voeren over China. Xi Jinping volgt de oude strategie van Mao. Hij wacht rustig, knikt vriendelijk, praat met iedereen mee en zorgt dat hij geen vijanden maakt. Totdat de machtsbalans zo verschuift dat anderen hem nodig hebben. Trump en de wereld moeten gewaarschuwd zijn voor Xi's slangenspel.

Nog geen abonnee?

MAAK SNEL KENNIS!

Zie achterpagina

Barokensemble in Emmen

Wie houdt van mediterrane sferen mag het optreden van het renaissance- en barokensemble La Primavera niet missen. Het ensemble bestaat uit Anabele Marcos (zang), Regina Albanez (klassieke gitaar) en Maaïke Boekholt (viola da gamba). Zij verzorgen een hartstochtelijk programma met Italiaanse, Spaanse en Franse muziek, vol liefde vuur en passie.

Zondag 17 februari, 15.00 uur, Emmen, Grote Kerk, Schoolstraat 5, € 17,50, grotekerkcultureel.nl

Vakantiebijbelclub in Dwingeloo

In de voorjaarsvakantie is er een superleuk programma voor alle kinderen van de basisschool. Met als thema ‘Zoek het uit!’ kunnen ze twee ochtenden lang van alles ontdekken. Er zijn verhalen, muziek en mooie liedjes. En aan het eind van de ochtend gaat iedereen met iets leuks naar huis. Vriendjes, vriendinnetjes, buurkinderen, neefjes of nichtjes zijn ook welkom.

Maandag 18 en dinsdag 19 februari, 9.30 - 12.30 uur, Dwingeloo, Brug-Es Kerk, Bruges 26

Lezing ‘Verstandig geloven’ in Zuidlaren

Wout van Bekkum, hoogleraar semitische talen en culturen aan de Rijksuniversiteit Groningen, geeft een lezing over Maimonides: ‘Verstandig geloven’. Maimonides was een van de invloedrijkste joodse filosofen. Hij wist islamitische en joodse filosofie te verbinden. Reserveren: info@synaggezuidlaren.nl of tel. 06 5468 8177.

Maandag 18 februari, 15.00 uur, Zuidlaren, synagoge, Zuiderstraat 1, € 10

Lunchbijeenkomst over geld

Melvin Pietersz is manager Incasso & Beheer bij micro-kredietverstrekker Qredits in Almelo. Hij studeert al vijftien jaar op wat de Bijbel zegt over geld. Een financiële man met opmerkelijke financiële ideeën, die hij graag deelt met ondernemers en leidinggevenden tijdens een lunchbijeenkomst van de Reveil Business Club.

Vrijdag 8 maart, 11.00 – 13.30 uur, Wezep, Hoeve op Vollenhof, Vollenhofsweg 3, € 85 (incl. koffie/thee, lunch en handout), www.reveilbusinessclub.nl

Themadienst: Als ik later groot ben

Een dienst voorbereid door de jongeren van SolidFriends en dominee Van Werven! Thema: 'Als ik later groot ben...' en gaat over het thema 'keuzes maken'. Als je vandaag een opleiding kiest, vind je dat beroep dan over 20 jaar nog steeds leuk? In de dienst gaat het ook over koningin Esther. Zij had geen keuze welk beroep ze wilde uitoefenen: zij werd koningin. Maar ze koos wel zelf wat ze in die rol ging doen. De gepassioneerde muzikanten van de Assense band Forsake laten ook van zich horen.

Zondag 17 februari, 19.15 uur, Diever, Kruiskerk

Tafel van Hoop in Emmen

Veel vluchtelingen in Nederland zijn eenzaam en missen persoonlijk contact. Terwijl dat juist zo belangrijk is voor een succesvolle integratie. Daarom organiseren de diaconieën van de Grote Kerk en de Kapel, samen met Kerk in Actie, een gezellige middag plus maaltijd. Door er ook bij te zijn, laten scholen, kerken, families en geïnteresseerden vluchtelingen merken dat ze welkom zijn. Aanmelden: Harma Kleine Deters: hkd1@home.nl of 0591-858724.

Vrijdag 22 februari, 17.00 uur, Emmen, Jeugdgebouw Kapel, Kapelstraat 63

Wal & Water info- avond in Zwartsluis

Ook dit jaar verschijnt, namens de kerken van Noord-West Overijssel, het toeristenmagazine Wal & Water. Vertegenwoordigers van plaatselijke kerken verspreiden elke zomer dit magazine op plekken waar veel toeristen komen. Iedereen die graag wil helpen: van harte welkom op de informatiebijeenkomst. Aanmelden: ygerne@welkominderkerk.nl

Donderdag 28 februari, 19.30 uur (inloop 19.15 uur), Zwartsluis, De Poort, Het Singel 16

Bijbelroute Rijksmuseum

Het Nederlands Bijbelgenootschap heeft een Bijbelroute uitgezet in het Rijksmuseum langs twaalf meesterwerken gebaseerd op de Bijbel. Dit in het kader van het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed. Talloze kunstenaars zijn in de afgelopen eeuwen door de Bijbel geïnspireerd. Vele topstukken en voorwerpen in het Rijksmuseum getuigen daarvan. De route kan op eigen gelegenheid worden gevolgd aan de hand van het gidsje 'Het Woord verbeeld'. U kunt het boekje gratis downloaden of bestellen via www.bijbelgenootschap.nl

ISRAËL-AVOND?

Mail naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl
Gratis plaatsing!

Een korte preek

De tijd is vervuld en het Koninkrijk Gods is nabijgekomen. Bekeert u en gelooft het evangelie *Marcus 1: 15*

DOOR **DR. TAMMO
OLDENHUIS,
COEVORDEN**

Bekeert u en gelooft het evangelie. Het oudste evangelie is vrij kort van stof. Markus is een andere verteller dan Lukas of Mattheus. Bij hem geen geboortegeschiedenis van Jezus, nee, hij gaat recht op zijn doel af en dat is meteen helder: Jezus is gekomen en Hij is midden onder ons. Johannes de Doper kondigt Hem aan en ziedaar, de hemel scheurt open bij de doop in de Jordaan. Daar staat hij dan, deze geliefde zoon, waarin God zijn vreugde, zijn welbehagen vindt.

De tijd is vervuld

Deze uitdrukking geeft aan dat Jezus onder ons komt op de tijd die God bepaalt. De wereld is niet klaar om Gods zoon te ontvangen en Zijn indringende boodschap te horen. Wat dat betreft is er nooit tijd voor. Geen plaats in onze geestelijke herberg, want we zitten vol. Maar God doorbreekt de tijd en de economie van de wereld. Op Gods tijd komt de Zoon. Paulus spreekt in Galaten 4 over de volheid van de tijd. God is met de wereld bewogen en wil mensen de goede boodschap laten horen. Achter de uitdrukking dat de tijd vervuld is, zien we Gods barmhartigheid schitteren.

Het Koninkrijk Gods is nabijgekomen

Er is een tijd geweest in kerk en theologie dat we dachten dat we tekenen moesten oprichten van Gods Koninkrijk. Er moest zo nodig wat gebeuren, geen woorden maar daden. Bijvoorbeeld stoppen met gevaarlijke wapens. En vandaag is alles gericht op het milieu. Wij moeten de aarde reddend anders zal er geen plek zijn voor het Koninkrijk. Ik ontken

het belang van genoemde zaken niet, maar als er niets aan vooraf gaat, heeft het geen fundament en daar gaat het nu juist om. Alleen op een goed fundament kun je een stabiel huis bouwen en dat fundament wordt hier aangegeven. Het Koninkrijk Gods is nabij gekomen en de exponent daarvan is Jezus Christus, deze geliefde Zoon Gods, die komt om zijn leven te geven als een losprijs voor velen. Wie in Hem gelooft, zal de vreugde vinden in deze Mensenzoon en daarom uit dankbaarheid de handen uit de mouwen steken.

Dat is de bijbelse richting en niet omgekeerd. Bekeert u en gelooft het evangelie

Bekeert u

Van dergelijke preken, ook al zijn ze extreem kort, zijn we vaak niet gecharmeerd. Bekeert U... Zijn we dan zo zondig? Zitten we op de verkeerde weg? We leven toch netjes en springen niet uit de band? Kunnen we gevoelig onze oren even toestoppen? Nee dus, het gaat in deze korte preek van Jezus over de kern van

WIE IN HEM GELOOFT, ZAL DE VREUGDE VINDEN IN DEZE MENSENZOON EN UIT DANKBAARHEID DE HANDEN UIT DE MOUWEN STEKEN. DAT IS DE BIJBELSE RICHTING EN NIET OMGEKEERD.

de zaak. Bekering is in de aller-eerste plaats: verandering van onze levensrichting. Zijn wijzelf de maatstaf van alle dingen of ligt die ergens anders? Jezus richt hier de aandacht op zichzelf. Bij Hem alleen is de redding. Hij wil voortaan gaan op de levensweg. In zijn lijden en sterven maakt hij ons de Weg, de Waarheid en het Leven bekend. Daarom is het horen nodig, daarom zegt Hij het heel helder: "Geloof het evangelie." Zonder dat geloof in Hem varen we niet wel.

De doop in de Jordaan. Daar staat hij dan, deze geliefde zoon, in wie God zijn vreugde, zijn welbehagen vindt.

polderpraat

Had Jezus ook een tattoo?

DOOR: **DR. GERHARD HEERINGA,
SWIFTERBANT**

Het zal niemand zijn ontgaan: het is tattoo-time! Er valt een explosieve groei waar te nemen van het aantal mensen dat een tatoeage laat zetten; vooral in de leeftijd 18 tot pakweg 35 jaar. Maar ook oma's van ver boven de 70 laten zich niet onbetuigd. Het is een regelrechte hype. Er zijn tv-programma's over tattooing, Body art is booming business. Tattoooning Henk Schiffmacher, zelf een lopend kladblok, ontving zelfs een koninklijke onderscheiding in de categorie kunst, runt een tattooomuseum en won een prijs in de Postcodeloterij. Boven zijn winkel staat grappig genoeg: "In God we trust everybody else pays cash".

Vroeger was een tatoeage voorbehouden aan een ruige zeebonk met ankertje op zijn onderarm of het woord 'moeder'. Tatoeages zijn populair onder voetballers en popsterren zoals Jezusfan Justin Bieber; hij heeft er 50 van op zijn lichaam. Onlangs liet hij, nauwelijks leesbaar en in hele fijne lettertjes op zijn rechterwenkbrauw het woordje 'grace' zetten. Toegegeven: er zijn slechtere woorden. Elke hype heeft zijn spijtoptanten, Stichting Spijt van Tattoo haalt ze gratis weg, maar vraagt wel een tegenprestatie van deze 'schipbreukelingen van de mediacultuur', zoals ik in de Volkskrant las.

In een tattoo draag je wat uit: je laat zien waar je bij wilt horen, een herinnering aan een geliefde of aan een life event. Versiering

of beschadiging? Over smaak valt niet te twisten. Toch? Hoog tijd dachten we in ons polderdorp om daar in een jongerendienst bij stil te staan. Onder 'jongeren' verstaan we trouwens iedereen tussen de 8 en 88. We projecteerden foto's van tatoeages. Een jonge moeder toonde haar linkerarm ('dicht bij mijn hart') waarop de namen van drie overleden zontjes waren getatoeëerd en zong daarna een indrukwekkend lied over de God die met je meegaat door donkere dalen. Had Jezus ook een tattoo? Niet dat ik weet. Wat ik wel weet is dat Hij werd getekend door de spijkers, voor het Leven. Met die littekens tekende Hij voor ons leven. Tijdens de viering kon je een tattoo laten zetten in de vorm van een afwasbaar kruisje in je handpalm of pols,

bijvoorbeeld als teken van overgave. Na afloop liet een oude man diepe littekens in zijn hand zien. Zijn stiefmoeder had hem als peuter zwaar mishandeld. Niemand haalt zonder littekens, zichtbaar of onzichtbaar, de Eindstreep. In het derde Bijbelboek wordt het zetten van een tatoeage verboden, vreemd genoeg in één adem met het knippen van je baard als je rouwt. De context is dat heidenen hun (af)goden trachten te pleasen en te paaien met deze tattoos, kennelijk om hun gebeden kracht bij te zetten. Een heilig volk doet dat dus niet. Er is maar één Heer! Dit is niet aan de orde in de huidige discussie over wel of geen tatoeage. Eer God met je lichaam. Zeker. Je bent een mobiel tempeltje van de Heilige Geest. Zegt dit ook iets over botoxbehandelingen? Hoe het ook zij, als volgeling van Jezus geldt altijd: laat je lezen! Met of zonder tattoos.

column

Werkelijkheid

DOOR DR. FOEKJE DIJK,
DALFSENHet is koffiepauze.
De gesprekken

waaiëren alle kanten op en er is geen moment van verveling. Dan rolt plotseling, haast als een terzijde, de volgende zin het gesprek binnen: 'De werkelijkheid laat zich niet temmen.' Stilte. Even een pas op de plaats. Want deze woorden openen een scala aan associaties.

Het is evident dat vele mensen uit alle macht trachten de werkelijkheid zoals die zich aan hen voordoet naar hun hand te zetten. Is het niet met onbewuste gedachten of daden, dan wel door bij wet vast te leggen dat bepaalde handelingen of uitspraken onwenselijk of zelfs verboden zijn. Want over het algemeen zijn we er erg goed in om de realiteit iets anders te zien dan die zich in werkelijkheid aan ons voordoet. Of om de realiteit van het dagelijks leven te ontvluchten door de vele ontsnappingsmogelijkheden die het rijke Nederland biedt. Om er een paar te noemen: we kunnen vluchten in de verslavende werking van de social media, drank en drugs, groot geld najagen, sportschoolbezoek om gezondheid af te dwingen, of heel simpelweg de andere kant op te kijken. Het is zelfs mogelijk om door middel van idealen of geloofsovertuiging te ontsnappen aan wat zich voor onze ogen afspeelt en ons te verschuilen achter het struikgewas van zeker weten. Maar in werkelijkheid is er geen ontkomen aan! Want ooit wordt degene die zich tracht te onttrekken aan de realiteit door de werkelijkheid ingehaald. Ieder mens zal op een ogenblik in lijf en/of ziel geraakt worden door het onontkoombare.

IN ONZE HUIDIGE MAATSCHAPPIJ, MET HAAR BIJNA OVERDREVEN AANDACHT VOOR VITALITEIT, JEUGDIG ELAN EN VOORSPOED, IS BIJNA GEEN PLEK MEER VOOR HET BESEF DAT HET LEVEN KAN SCHUREN EN WRINGEN.

Het is goed om daar zo nu en dan even bij stil te staan. Een pas op de plaats te maken. Immers, in onze huidige maatschappij, met haar bijna overdreven aandacht voor vitaliteit, jeugdige élan en voorspoed, is er bijna geen plek meer voor het besef dat het leven daarnaast ook in alle uithoeken kan schuren en wringen. Dat er gaten in kunnen vallen en dat er scheuren kunnen ontstaan in relaties tussen mensen. Dat niet alles zich aandient op een presenteerblaadje. Wellicht is dat ook iets waar we binnen onze geloofsgemeenschappen iets vaker bij zouden moeten stilstaan: er is geen adequaat antwoord op het lijden. Niet alles, en zeker niet de werkelijkheid, kan bedekt worden met de mantel der liefde! Inderdaad, het leven schuurt en wringt: de werkelijkheid laat zich niet temmen! Maar wel kunnen we elkaar bemoedigen in die ontembare werkelijkheid door helende handen uit te strekken naar elkaar.

Gerhard Heeringa:
"Je kunt als columnist dingen uitvergrooten en overdrijven om een bepaald punt duidelijk te maken"

Nieuwe columnist Gerhard Heeringa:

“Het hoeft allemaal niet zo zoetsappig”

Sinds januari is dominee Gerhard Heeringa (68) uit Dronten columnist van het Zondagsblad. Zijn eerste pennenvruchten zijn inmiddels verschenen onder de titel Polderpraat. We maken nader kennis.

DOOR LEO POLHUYS,
DEVENTER

Heeringa groeide op in een groot gezin op het Friese platteland. "Thuis was het altijd druk. Mijn vader was apothekhoudend huisarts, mijn moeder werkte mee. Wij vielen op omdat onze ouders uit de stad Groningen kwamen en geen Fries spraken. Ik heb wel Fries leren spreken, maar het is niet mijn moerstaal."

Geloof

Het gezin was Christelijk Gereformeerd, maar niet erg kerkelijk of diepgelovig. "Het geloof zei me niet zoveel. Ik ging niet naar catechisatie of jeugdkampen van de kerk en heb vanaf de preekstoel ook nooit iets gehoord waarvan ik helemaal ondersteboven was. Wel heb ik als achtjarig jochie een bijzondere ervaring gehad. Ik hoorde engelen zingen in de kerstnacht. Later vernam ik dat het de plaatselijke harmonie Soli Deo Gloria was, maar toch is deze bijna mystieke ervaring me altijd bijgebleven."

Sporter

De jonge Heeringa werkte na de middelbare school - "een zeer moeizaam traject" - bij de PTT. Na zijn militaire dienstdienst in Seedorf begon hij aan de Academie voor Lichamelijke Oefening. "Ik ben altijd sportief geweest: tennissen, voetballen, skiën, hardlopen... Ik loop nog steeds hard en heb een trainingslicentie van de Atletiekunie." Tijdens zijn studie werd hij uitgenodigd mee te zingen in een bandje van de kerk in het Groningse Glimmen. "Toen kwam ik ook in aanraking met mensen van Youth for Christ en is het kwartje

gevallen. Ik ging inzien dat er een God is en wilde Jezus volgen. Ik raakte betrokken bij het werk van Youth for Christ, organiseerde kampen en draaide mee in kofiebarwerk. In 1976 besloot ik de Bijbelschool in Engeland te gaan doen en kwam ik terecht op een college van de Anglicaanse Kerk in Nottingham." Daar leerde hij ook zijn Nederlandse vrouw kennen. In 1977 trouwden ze. Gerhard werkte er onder andere als trainer in het leerlingensysteem en later als chauffeur, lader en lossier in een transportbedrijf. "Het was een nogal ruige, geseculariseerde omgeving. Achteraf denk ik dat die tijd, tussen de dokwerkers, mijnwerkers, mensen met tatoeages en chauffeurs, me meer gevormd heeft dan de jaren daarvoor. Ik heb er wel een wat ruw taalgebruik aan overgehouden. Daar word ik wel eens op aangesproken..." Het echtpaar kreeg vier kinderen, inmiddels zijn er vier kleinkinderen.

Jongeren

Negen jaar woonde Heeringa in Engeland; nog altijd voelt het Verenigd Koninkrijk een beetje als 'thuiskomen'. "Dat komt ook door de goede ervaringen op het college. We aten en baden samen en hadden een echte 'community'. Ik ben nog steeds lid van de Anglicaanse kerk in Engeland." Pas later besloot Heeringa theologie te gaan studeren. Het werd Kampen. "Ik heb altijd een hart gehad voor jongeren en ik worstelde tijdens mijn studie met de vraag of ik iets met jongeren wilde doen of predikant zou worden. Het werd het laatste. Mijn

eerste gemeente was Hellen-doorn. Daarna volgde Leeuwarden, waar we in een nogal ruige wijk woonden. Er is diverse keren bij ons ingebroken, om maar iets te noemen. Een aantal jaren later zijn we naar Harderwijk verhuisd. De Protestantse Gemeente Harderwijk vroeg een predikant met een missionair tintje. Ik werd beroepen. Mijn vrouw kon er aan de slag als verpleegkundige in het St. Jansdal ziekenhuis, waar ze nog steeds werkt."

Beweging

In Harderwijk gaf Heeringa mede vorm aan het Fonteinwerk binnen de Protestantse Gemeente. "Geen kerk, maar een beweging. We organiseerden diensten vanaf half twaalf, met taal en liederen die jongeren aanspreken. En Alphacursussen, onder meer voor

jongeren. Aanvankelijk werkte ik vanuit Dronten nog een dag in de week als coach voor het Fonteinwerk, maar inmiddels ben ik daarmee gestopt." In het kader daarvan bezocht Heeringa met groepen jongeren Taizé, een bruisende baptistengemeente in Stafford (UK) en onlangs het jongerenklooster van abdijs Nieuw Sion bij Diepenveen. De excursies maakten veel indruk.

Dronten

In 2011 ging Heeringa naar Dronten. "De mentaliteit in de polder spreekt me erg aan. De mensen hier zijn niet zo gebonden aan allerlei kerkelijke achtergronden zoals in Harderwijk of Kampen. Gemeenten en parochies werken nauw samen en fungeren als aanspreekpunt voor de burger-

lijke gemeente. De wortels liggen meer in de polder zelf. Kerkmuren zijn er nauwelijks."

Babbel-in-de-bieb

Heeringa werkte na zijn 65^e twee jaar door en stopte vorig jaar. Vrijwel tegelijkertijd ging hij voor vijftig procent aan de slag in het zes kilometer verderop gelegen veel kleinere Swifterbant, bekend van de zesduizend jaar oude Swifterbantcultuur. Daar houdt Heeringa om de dinsdag een soort spreekuur in de bibliotheek onder de noemer Babbel-in-de-bieb. Ook verzorgt hij mannen-events. "We zitten rondom een kampvuur te praten. Geen gelikte verhalen, maar dingen uit het echte leven, biertje in de ene hand, stuk worst in de andere. Ook deze ontmoetingen zijn een vorm van kerk-zijn." De Heeringa's zijn verder betrokken bij de organisatie van de New Wine conferenties.

Curaçao

Vorig jaar werd Heeringa uitgenodigd naar Curaçao te komen, naar een kleine Nederlands sprekende gemeente van gereformeerd vrijgemaakte snit. "Een bijzondere ervaring. Curaçao heeft toch echt een Zuid-Amerikaanse cultuur. In maart en april gaan we er weer negen weken naartoe."

Overdrijven

Waar gaat u het in uw columns over hebben? "Een column mag prikkelen. Je kunt dingen uitvergrooten en overdrijven om een bepaald punt duidelijk te maken. De lezers snappen dat. Het hoeft allemaal niet zo zoetsappig te zijn. En niet te lang. Ik denk dat ik de actualiteit in mijn columns zal verwerken, belevenissen tijdens Babbel-in-de-bieb of op Curaçao"

Kloostercollege XL Ongeneeslijk religieus

God is terug in Nederland, religie leeft weer! En tegelijkertijd sluiten tal van kerken. Wat is er aan de hand en waarom blijven mensen zoeken naar zin en betekenis? Hoe kan het dat mensen die opgegroeid zijn zonder God en kerk nu toch aanhaken? Op een speciale avond

in het Dominicanenklooster, laten een aantal vooraanstaande sprekers en een muzikant over het ongeneeslijk religieuze van henzelf en onze samenleving. In 7x7 minuten delen ze hun gedachten. Daarna volgt er een gesprek met elkaar. Met medewerking van: Ste-

fan Paas | Theoloog des Vaderlands 2019, Gerko Tempelman | filosoof en theoloog, schrijver van het boek Ongeneeslijk Religieus, Erik Borgman | leken-dominicaan en hoogleraar theologie, Debora Krieken | onderzoeksbegeleider Viaa en onderzoeker Praktijkcentrum,

Rik Zweers | Jonge Theoloog des Vaderlands 2019, Martin Jans | Studentenpastor Zwolle, RE:LINK, Iris Penning | singer-songwriter.

Donderdag 28 februari, 20.00 uur, Zwolle, Dominicanen Klooster, Assendorperstraat 29, € 6,50 (studenten), € 11,50 (overig), € 1 reserveringskosten, kloosterzwolle.nl

RTV-tips

Zaterdag 16 februari
EO | NPO2 | 18.45

Nederland Zingt

Samenzang vanuit de Augustijnenkerk in Dordrecht met o.a. Psalmen voor Nu en Choral Voices o.l.v. Daniël Rouwkema.

Zondag 17 februari
EO | NPO2 | 9.55

De Kapel

Kom terug. De relatie tussen God en mens kent veel scheidingen. Maar telkens weer roept Hij tot ons: Kom terug. Ds. Arie van der Veer vertelt ons deze morgen over de onvoorwaardelijke liefde van God.

Zondag 17 februari
KRO | NPO2 | 23.10

Kruispunt

Artsen hebben een mooi maar ook een zwaar beroep. Ze werken lang en hard, de werkdruk is hoog. In deze aflevering volgen we in Het Radboudziekenhuis UMC in Nijmegen een hartchirurg en een oncoloog, die werken met jongvolwassenen.

Maandag 18 februari
KRO-NCRV | NPO2 | 21.00

Klem aan de kade

Woonbootbewoners aan de rand van Amsterdam krijgen na een halve eeuw te horen dat ze het veld moeten ruimen voor grote investeerders. De bewoners weigeren te vertrekken en komen in opstand.

Dinsdag 19 februari
AVROTROS | NPO2 | 21.40
Nu te zien

Museum De Fundatie in Zwolle zet de Nederlandse kunst van de afgelopen vijftig jaar in de schijnwerpers. Kunstcriticus Hans den Hartog Jager selecteerde voor de expositie 50 Nederlandse kernkunstwerken vanaf 1968. Woensdag 20 februari

NTR | NPO2 | 20.25
Het leven van Hitler

Aflevering 1889-1929. Deze eerste aflevering gaat over het leven van de jonge Adolf Hitler. Zijn aanvankelijk relaxte jeugd in Oostenrijk verandert onder meer door problemen op middelbare scholen en andere ontberingen.

Donderdag 21 februari
NTR | NPO2 | 20.25
Verborgten Verleden

Ronald Plasterk. Hij noemde zich 'Kind van een asielzoeker'. Want na de Kristallnacht (november 1938) kozen zijn ouders (vader was jood, moeder katholiek) er voor hun kinderen niet in Duitsland maar in Nederland te laten opgroeien.

Vrijdag 22 februari
KRO-NCRV | NPO3 | 19.55
Food CIA

Jimmy gaat naar Spanje voor een afspraak met een ondernemer die grote sommen geld investeert in iets wat onmogelijk lijkt: het kweken van de ernstig bedreigde blauwvintonijn.

heeft de kunstenaar bereikt. Misschien dat deze kunstwerkjes eeuwen na mijn verscheiden kapitalen opleveren, wie weet.

DOOR **DS. TAMMO OLDENHUIS**, COEVORDEN

Ik moet wel bekennen dat ik van moderne kunst helemaal niets begrijp. Het blijft mij misschien boeien, omdat ik altijd versteld sta, dat mensen voor het prutsen met verf nog geld uitgeven ook. Ik begeef mij nu op glad terrein, want de echte kunstfreak zal mij van barbarisme beschuldigen.

Kunst

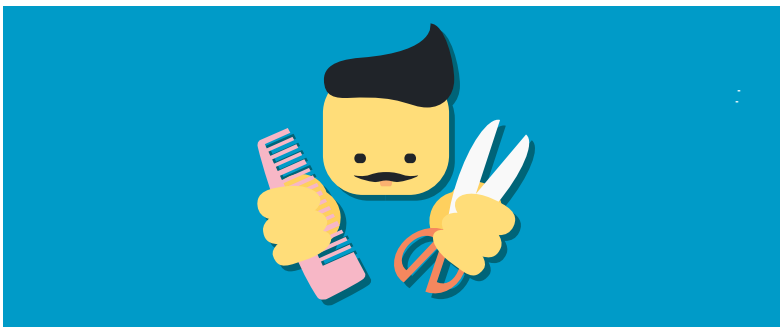
Een Rembrandt heb ik niet in huis en een Vermeer heb ik nooit kunnen bemachtigen. Ik moet het doen met reproducties. Verder heb ik een paar schilderijtjes van kunstenaars die wat de kunst betreft onder de maat gebleven zijn, althans volgens de specialisten. Van elke gemeente waar ik heb mogen rondstappen als dominee, heb ik een schilderijtje. Ik vind ze prachtig, ze roepen in mij de levende herinnering wakker; dat

Onlangs werden we blij verrast dat het Van Gogh Huis in Veenoord, bij Nieuw-Amsterdam, op steenworp afstand van deze vesting, een echte Van Gogh zou hebben geërfd. Voor wie het niet weet, het van Gogh Huis is een oude uitspanning waar Vincent van Gogh een tijdje gelogeed heeft en diverse schilderijen en tekeningen heeft geproduceerd. In dit weer in oude stijl opgetrokken logement is een Van Gogh-tentoonstelling en in de

gelagkamer kun je heerlijk eten en word je bediend door een lieve dame die je als een warmhartige gastvrouw op al je wenken bedient. En af en toe laat de goedgemutste kok zich even zien om zich te vergewissen of zijn kookkunsten in de smaak vallen. Maar terug naar die bovengenoemde erfenis. Een echte Van Gogh erven is een geluk van de bovenste plank en dan te bedenken dat het schilderij onbekend is en gewoon ergens in de woonkamer van deze erfgoedster gehangen heeft. Groot nieuws dus in kunstenaarskringen. En nu maar kijken of het een echte is. Ja, dat is niet zo eenvoudig, dat gaat al met al een jaar duren voordat de hooggeleerde kunstenaars er achter zijn. Er schijnen nu al twijfels te zijn, maar boze tongen zijn er altijd. Maar als het waar is dan breken er gouden tijden aan voor dit oude logement. Want zo'n schilderijtje is gauw enkele slordige miljoenen waard en dat komt allemaal ten goede aan het Van Gogh Huis hier. Ik zie de stromen toeristen al komen, en de gelagkamer zal elke dag helemaal volgeboekt zijn.

In Nieuw-Amsterdam begint de kunstvictorie. We wachten met spanning af en velen met mij. Dan is er nog meer nieuws op het gebied van de kunst. Een prachtige tekening van Rubens werd geveild. Daar kwam een aardig prijskaartje aan te hangen, meer dan een handvol miljoenen en dat verdwijnt in de zak van de rechtmatige eigenaresse, prinses Christina. Boze kunstliefhebbers vinden dat dit kunstwerk in Nederland had moeten blijven en niet in handen van een protserige Amerikaan had mogen belanden. Ze spreken er schande van. Maar ja als de kunstliefhebbers voor een appel en een ei dit kunstwerk willen hebben, dan gaat het aan je neus voorbij. Ze hadden toch mee kunnen bieden op de grote veiling? Als kunst hun echt lief was geweest, had het mogen jeuken in de knip. Ik herinner mij dat enkele jaren geleden een modern schilderij voor 80 miljoen werd gekocht. Och waar hebben we 't over. En mag de prinses misschien zelf weten wat ze met haar eigendommen doet? De kachel in haar appartement in New York moet ook blijven branden en ik denk dat het daar niet al te goedkoop wonen is.

MAG DE PRINSES MISSCHIEEN ZELF WETEN WAT ZE MET HAAR EIGENDOMMEN DOET? DE KACHEL IN HAAR APPARTEMENT IN NEW YORK MOET OOK Blijven Branden

Geknipt

In 'Geknipt' vindt u opvallende, bijzondere, verbijsterende of verhelderende citaten uit kranten, bladen of websites. Voor u gelezen en geknipt door de medewerkers van het Gezamenlijk Zondagsblad.

Bekeringsdatumalstatoeage

Tijdens de oudejaarsnacht kwam de Enschedese evangelist Henk Kempers om het leven toen naast hem op straat een vuurwerkbom ontplofte. Journalist Pim Lindeman schreef in **Dagblad Tubantia** een gevoelig portret van hem. Een fragment hieruit.

Kempers beschreef drie jaar geleden in deze krant hoe hij veranderde van zware (drugs)gebruiker

in een 'strijder van God'. "Jezus houdt van jou, zeiden die mensen. Ik bleef staan alsof ik secondelijm onder mijn schoenen had. Ze vroegen of ze met me mochten bidden. Niet op straat, zei ik, daar liepen mijn vrienden. In de auto hebben we gebeden en ik begon te huilen als een kind. Na anderhalf uur werd ik rustig. De hemelse ME was gekomen om de engel eruit te halen." Het maakte zoveel indruk op hem, dat hij de datum 21-10-1990 in sierletters op zijn arm liet tatoeëren. Zijn bekering bleek niet alleen het begin van een 'clean' leven, maar ook van een bestaan als hulpverlener. Henk Kempers begon de stichting Nieuw Leven, gericht op het helpen van verslaafden. Kempers zocht ze op op plaatsen waar anderen niet durfden te komen, en legde contact. Daarna liet hij ze niet meer los, in zijn strijd ze uit de problemen te halen. Later volgde ook de stichting Justgo4it, waarvan hij tot zijn dood het gezicht was. Ook daar hielp hij verslaafden, daklozen en ieder ander mens dat volgens hem een beter leven verdiende.

Klimaatkoord duur en inefficiënt

In het Poolse Katowice zochten wereldleiders naar nieuwe maatregelen om de klimaatopwarming tegen te gaan. Ze hadden beter thuis kunnen

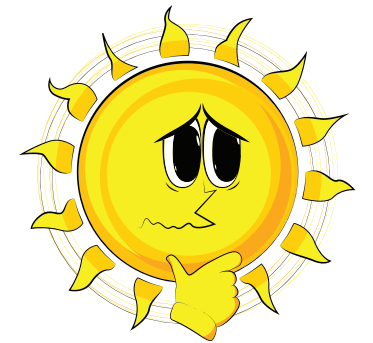
blijven volgens de Deense klimaatcriticus Björn Lomborg. Joël de Ceulaer van de Vlaamse krant **De Morgen** vat Lomborgs kritiek samen: "Dit beleid deugt niet. Het kost veel geld en heeft bijna geen impact."

"Ja, dat is zo", lacht Björn Lomborg. "Ik maak veel mensen boos, blijkbaar is het geweldig irriterend wat ik allemaal zeg. Dat begrijp ik ook wel, hoor. Ik probeer de feiten weer te geven zoals ze zijn, en ik heb belangrijke argumenten die aantonen dat het beleid dat we vandaag voeren niet deugt. We willen dingen doen die heel veel geld gaan kosten en toch bijna geen enkele impact zullen hebben. Als wij denken dat we de temperatuurstijging tegen het einde van deze eeuw nog onder de twee graden kunnen houden, dan vergissen we ons. En dat horen mensen niet graag."

Björn Lomborg is de Deense statisticus die in 2001 op slag wereldberoemd werd met The Skeptical Environmentalist, een boek waarin hij de vloer aanveegde met wat hij 'de groene litanie' noemt: de populaire riedel dat het alleen maar achteruit gaat met planeet, milieu en mensheid. Dat die litanie niet klopt, hebben ook wetenschappers zoals Steven Pinker en wijlen Hans Rosling ondertussen overtuigend aangetoond.

Ook ons klimaatbeleid steunt volgens Lomborg op foute veronderstellingen. In 2004 stichtte hij het Copenhagen Consensus Center, een denktank die – zonder financiering van de fossiele industrie, benadrukt hij – onderzoek doet naar grote wereldproblemen en manieren om die zo efficiënt mogelijk aan te pakken – het klimaat scoort op die lijst met prioriteiten niet erg hoog.

Uw dienaar volgt Lomborg al sinds de publicatie van dat eerste boek. In de zomer van 2001 sprak ik hem voor het eerst. Vrijdag ontmoette ik hem voor de derde keer, nu in Brussel, waar hij die dag een uiteenzetting gaf bij de Nationale Bank van België. Het is niet zonder risico om hem te interviewen, zag ik bij de hernieuwde kennismaking. Alleen al het feit dat je hem als interviewer een stem geeft, werkt behoorlijk wat mensen op de zenuwen. "Ook dat hoort erbij", zegt hij. "Maar ik beschouw het als een goed teken. Als ik onzin zou verkopen, zou men mij gerust kunnen negeren. Of mijn argumenten van tafel vegen. Dat ik velen op

de zenuwen werk, wijst erop dat mijn argumenten kloppen." Eerst even voor de goede orde: u bent geen klimaatontkenner. Björn Lomborg: "Nee. De klimaatopwarming is echt en wordt grotendeels door de mens veroorzaakt. Ik deel de wetenschappelijke consensus. Maar ik trek wel de economische consensus in twijfel. Ik debatteer niet over de wetenschap, maar over het beleid. Ik vind dat we het probleem op de verkeerde manier aanpakken. En ik voeg daar graag aan toe dat er ook nog andere problemen op de wereld bestaan."

Vervolg van pagina 4

Ina en Sanne. **Organist:** Hans Dunsbergen. **14.30** ds. J. Stap, Wanneperveen. **Organist:** Mark van Vreden. **Collecten:** 1. Kerk. 2. Diaconie. **Jongerenreis Polen.** Ook dit jaar gaat er weer een groep jongeren met leiding van 27 april tot 4 mei naar het Elim Christian Center in Lwówek Slaski in Polen. Voor het 6e jaar op rij alweer. Ze gaan hier zinvolle activiteiten verrichten en hulp-

REGIONALE DOVENDIENST?

Mail naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl
Gratis plaatsing!

verlenen. Een reis die de nodige voorbereidingen vraagt en waar ze de hulp van de gemeente ook bij nodig hebben. Zo hebben ze voor de komende tijd weer een aantal acties gepland. Om te beginnen startte op 12 febr. een heerlijke rookworstenactie, 3 worsten voor € 6 lekker en voordelig! Op 15 maart is er evenals voorgaande jaren weer een gezellige Polenmaaltijd waarbij iedereen van harte welkom is. En tot slot op 6 april is er de bekende actiedag bij de kerk. Mocht u lege flessen waar statiegeld op zit kwijt willen, deze kunnen in de houten box onder in de kerk gedeponeerd worden. In de hal onderin de kerk staat een kaartenstandaard met prachtige wenskaar-

ten gemaakt door zr. Trudy Driesen-de Vries, waarvan de opbrengst voor Polen is. Dat zo'n reis veel voorbereidingstijd kost kunt u uit bovenstaand wel opmaken. We wensen de jongeren die mee gaan met hun begeleiders een goede voorbereidingstijd toe en hopen en bidden dat het straks een goede, gezellige en gezegende reis mag worden. Laten we als gemeente deze reis opnieuw een warm hart toedragen en indien mogelijk proberen de jongeren te steunen met onze inzet op welke manier dan ook. **Zieken.** Laten we ook hen die niet in staat zijn vanwege ziekte en zorgen of verdriet, gemis en eenzaamheid iets voor een ander te kunnen doen niet ver-

geten. Er wordt vaak uitgekeken naar een bezoekje of wellicht een kaartje ter bemoediging. Dat geeft mensen al het gevoel niet vergeten te worden. Zo mogen en kunnen we het licht van Christus verspreiden. Het licht dat Hij zelf laat schijnen door de ander heen om elkaar bij te kunnen staan in voor en tegenspoed. Hartelijke groeten en voor nu een goede en gezegende week toegewenst.

BIJZONDERE PINKSTERBIJENKOMST?

Mail naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl
Gratis plaatsing!

Lezing Johannes Gerloff in Zwolle

De Duitse spreker Johannes Gerloff spreekt over: De Bijbel en de huidige situatie in het Midden-Oosten. Deze Duitse theoloog en journalist woont met zijn gezin al meer dan 20 jaar in Jeruzalem. Gerloff: "De vestiging van het land Israël wordt op de grond bloedig bestreden, en wereldwijd fel besproken. Tijdens de lezing bekijk ik Israël vanuit het oogpunt van een profeet, een rabbijn en een journalist."

Woensdag 20 februari, 19.00 uur, Zwolle, Zuiderhof, Troelstra 25, toegang gratis

Zingen voor Israël in Westerbork

In Westerbork is een Sing In voor Israël met als thema "Israël, teken van hoop". Muzikale medewerking wordt verleend door het Gereformeerd Drachtster Mannenkoor o.l.v. Minne Veldman. Samenzang o.l.v. organist Bob Hoekstra. Opening en sluiting door ds. J.M. Peschar uit Hollandscheveld, meditatie door ds. Jaap de Vreugd over het thema 'Israël, teken van hoop': niet alleen leeft Israël zelf van de hoop; het is ook een teken van hoop voor de wereld, gezien de vervulling van beloften en profetieën. Spannend om te zien hoe Gods woorden werkelijkheid worden. Vanaf 19.30 uur begint het zingen.

Vrijdag 22 februari, 20.00 uur, Kerkelijk Centrum de Voorhof, Hoogeveenseweg 4, gratis (collecte)

Eva's Studietweedaagse

Het verlangen om vrij te leven is universeel. Maar wat betekent dat precies? Hoe worden we vrij? Welke stappen moeten we zetten op de weg naar vrijheid? En welke obstakels kom je op deze reis tegen? Eva organiseert een studietweedaagse rondom het thema 'De weg naar vrijheid', met psychologe Michelle van Dusseldorp. Via psychologische inzichten en Bijbelse principes leert Michelle je hoe je door zelfinzicht en via innerlijke bevrijding kunt groeien naar een leven in vrijheid. De aanbiddingsband LEV zal tijdens de studietweedaagse de worship begeleiden en ook liederen uit eigen repertoire ten gehore brengen.

Vrijdag 22 en zaterdag 23 februari, 9.30 – 17.00 uur € 110 (ex. € 2,50 reserveringskosten), ex. maaltijden en overnachting, reserveren via eva.eu.nl

Themadienst Westerbork

Zanger Gerald Troost is te gast in de Voorhof te Westerbork. Het thema van deze speciale dienst is: 'Versterking van de kerk in het Midden-Oosten'. Dit is een campagne van 'Kerk in Actie' die ervoor zorgt dat mensen in oorlogsgebieden via hun kerk voedselpakketten, onderwijs en onderdak ontvangen. De collecte opbrengst is bestemd voor 'Zingen in de Kerk' en voor Kerk in Actie. Na de dienst is er koffie of thee en gelegenheid om elkaar te ontmoeten.

Zondag 24 februari, 10.00 uur, De Voorhof, Westerbork, Hoogeveenseweg 4, registreren: www.zingenindekerk.nl

De kerkdienst (11): De preek

Wat gebeurt er rondom en in een kerkdienst? Kerkgangers zijn zich daarvan maar ten dele bewust. In een serie artikelen besteedt Riemer Roukema aandacht aan onderdelen van de kerkdienst.

DOOR: RIEMER ROUKEMA, ZWOLLE

Op de lezingen uit de Bijbel volgt in een protestantse kerkdienst de preek. 'Preek' staat voor 'prediking', en prediken betekent 'verkondigen'. Meestal staat de preek in een protestantse dienst letterlijk centraal, in het midden. Vaak wordt de term 'preek' zelfs gebruikt voor de hele dienst. Er wordt ook gezegd dat een dominee 'uit preken' gaat, een gemeente heeft een 'preekvoorzener' die gastvoorgangers uitnodigt, en zij krijgen een vergoeding voor hun 'preekbeurt'.

Meer dan preken

Toch doet een voorganger in een dienst aanzienlijk meer dan preken. In veel gemeenten duurt de preek nu ongeveer twintig minuten, en de hele dienst een uur. Maar vroeger duurden preken meestal langer. Er zijn genoeg gemeenten waar ook nu de preken een half uur tot drie kwartier duren. Dan wordt de preek ervaren als het zwaartepunt van de dienst. Vandaar dat de term voor de hele dienst gebruikt kon en kan worden. Het is een typisch protestantse aanduiding, want protestanten vormen vandoors kerken van 'het Woord': dat wil zeggen van de Bijbel en de uitleg en toepassing daarvan in de preek. Niet voor niets heet een protestantse voorganger 'predikant' (prediker dus), terwijl je als dominee veel meer doet dan preken. Zelf gebruik ik uitdrukkingen als 'uit preken gaan' niet. Ik zeg dat ik voer ga in een kerkdienst, of een dienst ga leiden. Dat is wat omslachtiger, maar het wekt tenminste niet de indruk dat ik alleen maar ga preken.

Avondmaal

Bovendien is het niet altijd zo geweest dat de preek hét hoogtepunt van de kerkdienst was. In een volledige kerkdienst wordt immers ook het Avondmaal gevierd. Om allerlei redenen vieren de meeste protestantse gemeenten het Avondmaal slechts een paar keer per jaar, hooguit eenmaal per maand. Maar oorspronkelijk hoorde de maaltijd van Christus er in de samenkomst op zon- en feestdagen helemaal bij. Zo'n volledige dienst heeft niet één brandpunt, maar twee: de prediking en de maaltijd. Ook Johannes Calvijn was daar eigenlijk voor!

Geen vrijblijvend verhaal

Nog iets: het woord 'preek' heeft niet altijd een gunstige klank. Buiten de kerk klinkt het woord onplezierig belerend. Ik betrap mijzelf daar ook wel op. Toen ik bij een 'taalpunt' advies vroeg over een leerboek Nederlands voor buitenlanders, kreeg ik eerst omstandig te horen dat zo'n advies alleen bestemd was voor mensen die met die organisatie meewerkten, en niet aan loslopende vrijwilligers. Enigszins geïrriteerd vertelde ik later dat ik daar eerst een hele preek had gekregen, waarop de humoristische reactie luidde: 'Daar houdt u zeker niet van?' Omdat het woord 'preek' ook wel die belerende klank heeft, wordt op veel liturgieën of op beamers de term vaak vervangen door 'overweging' of 'meditatie'. Die woorden klinken neutraler, maar voor mijn gevoel klinken ze ook iets meer vrijblijvend. Daarom vermeld ik als gastvoorganger bij de opgave van de liturgie altijd het woord

'preek' of 'prediking', want ik wil niet suggereren dat ik een vrijblijvend verhaal ga houden.

Variatie

Nu de preek zelf. Daarover zijn boeken vol geschreven. Ongelooflijk hoeveel daarover is te zeggen. In een protestantse dienst worden in de preek doorgaans de gelezen Bijbelteksten uitgelegd en op het leven toegepast. Vooral moeilijke, ontoegankelijke teksten vragen erom, eerst te worden uitgelegd, om vervolgens met onze eigen levens in verband te worden gebracht. Maar dat betekent niet dat een preek per se moet beginnen met die uitleg en dat daarna pas besproken wordt wat wij nu met die tekst kunnen beginnen. Een predikant kan ook met een vraag of gebeurtenis uit de actualiteit beginnen en die vervolgens met de Bijbeltekst in verband brengen. Of je begint met de plaats in het kerkelijk jaar en legt dan uit wat de Bijbeltekst daarmee te maken heeft. Het lijkt mij het beste dat een predikant in de opzet van de preken variatie aanbrengt.

Hoe dan ook kunnen in een protestantse dienst de Bijbel en de uitleg daarvan niet worden gemist. Dat is in katholieke parochiekerken wel eens anders, of anders geweest. Ik heb wel preken gehoord waarin de pastoor meer een vriendelijk praatje over de actualiteit hield, en aan het eind kort op de Bijbeltekst zinspeelde, of zelfs dat niet. Dat zou een protestantse voorganger niet gauw zo doen. Maar we moeten niet vergeten dat in een katholieke dienst na de Schriftlezingen, de preek en de geloofsbelijdenis (of een 'geloofslid') de eucharistie wordt gevierd. Daarin wordt het evangelie van Christus' leven en dood en opstanding in gedachtenis geroepen en wordt het tastbaar. Toch zou het in een protestantse kerkdienst met Avondmaal onbevredigend zijn als daarin niet naar aanleiding van de Bijbel zou worden gepreekt. Daarover een volgende keer.

Prof. dr. R. Roukema is hoogleraar aan de Protestantse Theologische Universiteit (Groningen) en sinds 1 januari 2019 predikant van de Waalse gemeente te Zwolle (beide in deeltijd).

Agenda

17 februari

Tot je dienst viering, 9.30 uur, Willemsoord, Protestantse kerk, thema: Het zal je maar gezegd worden, voorganger: ds. Gerrit van den Dool, m.m.v. Femke Sijbesma (solozang)

21 februari

Theatervoorstelling 'In de voetsporen van Ruth', 19.30 uur, Veenendaal, De Basiliek, Wiltonstraat 56, € 22,50 (excl. reserveringskosten), via eva.eo.nl/ruth, ook familietickets verkrijgbaar

Zondag 17 maart 2019

Lofprijzing- en bemoedigingsavond Evangelisch Werkverband 'Geef acht!', 19.00 Goede Hoogveen, Herderkerk, Middenweg 14, info: Pieta Diphooorn, tel. 0528-230911 pieta@diphooorn.com

Zaterdag 23 maart 2019

There is More! Next regionale ontmoetingsdag Evangelisch Werkverband m.m.v. Jaap en Astrid Feddes en Jan Pool 10.00-16.30, Kruiskerk, Kruislaan 1a, Diever € 15 (incl. lunch) info: thereismore.nl

Zondag 14 april 2019

Lofprijzing- en bemoedigingsavond Evangelisch Werkverband 'Wonen in het land van de Heer' 19.00 Goede Herderkerk, Middenweg 14, Hoogveen info: Pieta Diphooorn, tel. 0528-230911 pieta@diphooorn.com

Muziekagenda

Zaterdag 16 februari

Isabelle Doodhagen (viool) en Carl Visser (orgel), Hasselt, Lichtuskerk, Kastanjelaan 3

Zondag 17 februari

Gospeldienst, 19.00 uur, Den Ham, Gereformeerde Kerk, m.m.v. praiseband Evidence uit Vriezenveen, thema: Hij is erbij

Zaterdag 23 februari

Winter Samenzang uit div. bundels met organist Ad Huetink, 20.00 uur, Lemelerveld, WHZ-hal, Grensweg 17, € 10 t.b.v. het goede doel, www.huetink-royal-music.nl

Vrijdag 8 maart

Paastour met The Psalm Project, Hardenberg, Het Morgenlicht, Gramsbergerweg 59, € 2,95 info en tickets: eventsforchrist.nl

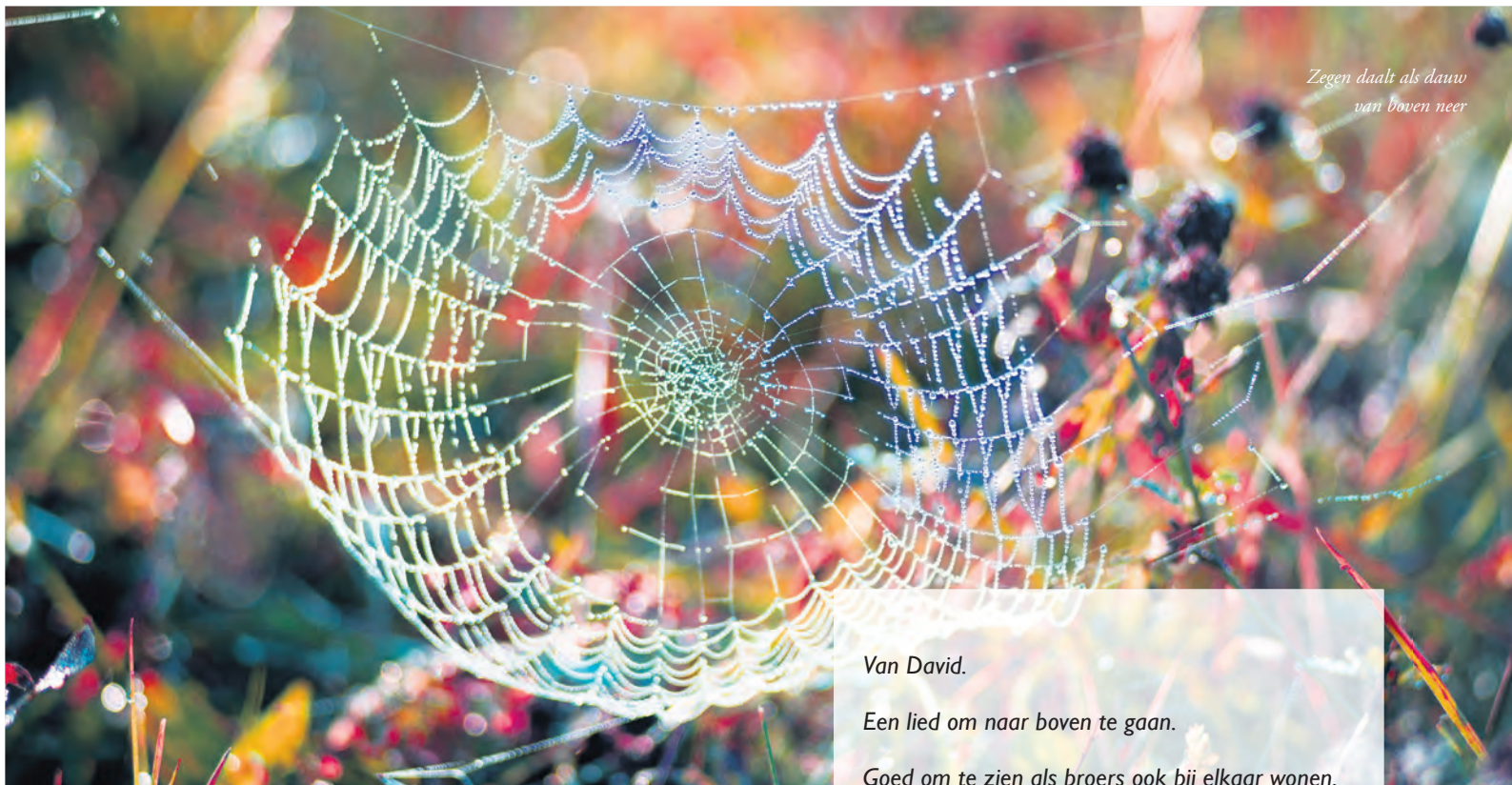
Zaterdag 9 maart

Liveshow Make Some Noise Kids, 15.00 uur, Zwolle, Verrijzeniskerk, Bachlaan 150, www.eventsforchrist.nl, kaarten à € 19,50 (€ 73,50 voor gezinsticket voor 4 p.)

Zondag 10 maart

Concert met fluitiste Marjolein de Wit, Jan Lenselink (piano); Mark Wester (percussie) en Sylvia Maessen (contrabas), zalen-centrum De Hoofdhof te Zwolle-Berkum, 15.00 uur, € 10 (tot 16 jaar € 5)

Informatie voor de (muziek)agenda kunt u mailen naar: nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl

Zegen daalt als dauw
van boven neer

Van David.

Een lied om naar boven te gaan.

Goed om te zien als broers ook bij elkaar wonen.
Het is als goede olie op het hoofd van Aäron,
die druïpt op zijn baard en van zijn baard op zijn
boord;
zoals dauw van Hermon neerdaalt op de berg Sion.
Want zo schenkt de HEER daar zijn zegen: eeuwig
leven.

- vertaling Simon Kadijk

Zegen van boven naar beneden (II)

Psalm 133, een lied om naar boven te gaan... Zo kennen wij deze psalm toch niet? Klopt. De vertaling is van de hand van de theoloog Simon Kadijk, die in een tijd van ernstige ziekte de tijd nam om de Bijbel te vertalen. In bijgaand artikel bespiegelingen bij zijn 'Merwedevertaling' 2018, dl 2.

DOOR SIMON KADIJK, SLIEDRECHT

In dit tweede en laatste deel meer over de termen broeders, bergen van Sion en de zegen die als dauw van boven komt.

Broeders?

Lastig te vertalen was Achim, waarvan de basisbetekenis is: broers. Maar het is niet per se exclusief bedoeld. Vergelijk een onderwijzer die tegen een klas zegt: "Jongens, even opletten!" Dat kan hij ook zeggen als er in die klas een paar meisjes zitten. Ik heb zelfs wel eens tegen een groep meiden horen zeggen: "Jongens...".

De Willibrordvertaling vertaalt achim met broeders en zusters. Op zich kan dat. In de psalmen met het opschrift 'Een lied om naar boven te gaan', gaat het echter om de tempel en de eredienst. Kijk bijvoorbeeld naar de volgende psalm, waar het ook gaat over de zegen en het opheffen van de handen naar het heiligdom. Daarom heb ik gekozen voor broers. Maar waarom noemen we het in de familie broers en in de kerk broeders? Beide woorden duiden toch aan dat je dezelfde vader / Vader hebt? Dit is typisch Nederlands. Probeer

maar eens aan iemand in een andere taal uit te leggen wat het verschil is tussen broer en broeder en waarom we dat onderscheid maken. Daarom kies ik toch voor broers.

Bergen van Sion?

Bijna alle vertalingen hebben: bergen van Sion. Dat staat er ook als meervoud. Maar wanneer gebruikt het Hebreeuws een meervoud? Daar bedoelt men niet altijd 'meer' mee, in de zin van aantallen, dus niet kwantitatief. Het kan ook 'meer' betekenen in de zin van kwaliteit.

Denk ook aan het Hebreeuwse woord Elohim, dat we meestal met God vertalen, een goede Nederlandse weergave. Maar Elohim is het meervoud van El. Je kunt Elohim dus ook vertalen met goden. Maar Elohim vertalen we met God enkelvoud en een hoofdletter vanwege dat kwalitatieve element. Hij is niet zomaar een god, nee, Hij is GOD met hoofdletters! Zo is de berg Sion niet zomaar een berg, nee het is de berg van de stad Sion, de tempelstad. Daarom zet het Hebreeuws berg / bergen in het meervoud. Maar bedoeld is die éne (heilige) berg. Als het ware de berg met een hoofdletter. Je zou het ook

met gebergte kunnen vertalen.

Dauw

Tot slot een opmerking over dauw die niets met vertalen te maken heeft. Maar ik vind het zo'n mooi beeld. Dauw is als het ware de zachtste aanraking tussen hemel en aarde. En zo geeft God zijn zegen, bijna zonder dat je het voelt, maar je bent toch kletsnat van de dauw. Die eerste en die laatste zin, daar gaat het om: samenwonen en zegen. En daartussen staan twee beelden: die van de druipende olie en die van de neerdalende dauw. Ja; en die olie daalt niet op een zoom die onderaan zit, maar op een kraag, een boord die bovenaan het priesterkleed zit. Wat een kleine prachtige psalm! Inderdaad: een lied om naar boven te gaan!

De gemeenschap der heiligen

Een lied Hammaälôth, van David. Ziet, hoe goed en hoe liefelijk is het, dat broeders ook tezamen wonen. 'T is, gelijk de kostelijke olie op het hoofd, nederdalende op den baard, den baard Aärons, die nederdaalt tot op den zoom zijner klederen. 'T is gelijk de dauw Hermons, en die nederdaalt op de bergen Sions, want de HEERE gebiedt aldaar den zegen en het leven tot in der eeuwigheid. (Uit: Statenvertaling (SV) 1637)

Een pelgrimslied van David.

Hoe goed is het, hoe heerlijk als broeders bijeen te wonen! Goed als olie op het hoofd die neervalt op de baard, de baard van Aäron, en neervalt op de hals van zijn gewaad, als de dauw van de Hermon die neervalt op de bergen van Sion. Daar geeft de HEER zijn zegen: leven voor altijd.

(Uit: De Nieuwe Bijbelvertaling (NBV) 2004)

Een pelgrimslied, van David.

Zie, hoe goed en hoe liefelijk is het dat broeders ook eensgezind samenwonen. 2Het is als de kostelijke olie op het hoofd, die neerdaalt op de baard, de baard van Aäron, die neerdaalt op de zoom van zijn priesterkleed. 3Het is als de dauw van de Hermon die neerdaalt op de bergen van Sion. Want daar gebiedt de HEERE de zegen en het leven tot in eeuwigheid.

(Uit: De Herziene Statenvertaling (HVS) 2004)

In Assen praten over Donuteconomie

Op verzoek van de werkgroep Economie & Geloof verzorgt Daan Tavenier, zelf econoom, een inleiding over het boek 'De Donuteconomie' van Kate Raworth. Deze Britse econoom gebruikt een krachtig beeld voor een nieuwe circulaire economie: de donut. Na

de inleiding kunnen de aanwezigen met elkaar - onder leiding van Tavenier - spreken over dit nieuwe economische (denk)model. Info: Gerard Schoep, tel. 0592-345380.

Dinsdag 26 februari, 20.00 uur, Assen, Opstandingskerk, Wilgenbeemd 2

Classispredikant Hommes op kerkbezoek

Classispredikant ds. Jan Hommes is in februari begonnen met de zogeheten vierjaarlijkse bezoeken. Hommes schrijft in zijn nieuwsbrief dat hij hoopt dat er tijdens zijn bezoeken meer en inhoudelijker gesprekken gevoerd worden dan vroeger bij de visitaties. De

opzet: een gesprek met de kerkenraad en daarna met predikant(en) en kerkelijk werker(s). Hommes: "Ook in grotere gemeenten ontstaat grote moeite om de vacatures vervuld te krijgen. We moeten er met z'n allen over nadenken hoe we dat oppakken."

Lekker zingen bij koor Zwartsluis

Kinderen die van zingen houden: opgelet! In Zwartsluis is een heel leuk kinderkoor. Rond kerst en pasen studeren de kinderen, onder leiding van Aletta Jansen-Hilberts, de mooiste feestliederen. En... rond de paastijd treedt het koor zelfs een paar keer op! Tijdens de repetities doen kinderen stemoefeningen en ontdekken ze hun muzikaliteit door leuke spelletjes te doen. En wat ze nog meer doen: veel plezier maken! Geïnteresseerd? Kinderen kunnen zich aanmelden via: www.leerhuiszwartewaterland.nl

Vrijdag 15 maart, 16.00 uur, Zwartsluis, de Poort: eerste oefenmiddag voor de paasuitvoeringen

Sela naar Nederland Zingt Dag

Dit jaar vindt De Nederland Zingt Dag plaats op zaterdag 6 april in de Jaarbeurs in Utrecht. De band 'Sela' maakt ook haar opwachting bij dit zangfeestijn. Sela is al jaren een bekende naam in de christelijke muziekwereld. Hun liederen worden in kerken door heel het land gespeeld en gezongen. Wie wil, kan nu al kaarten bestellen voor de Nederland Zingt Dag.

Zaterdag 6 april, Utrecht, Jaarbeurs, kaarten à € 25 te bestellen via www.nederlandzingt.nl

Bakker voorzitter Classicale College Visitatie

De classicale vergadering Groningen-Drenthe maakt spannende maanden door. In januari is ds. Wouter Bakker tot voorzitter van het Classicale College voor de Visitatie benoemd. Bakker is tevens redacteur van het Gezamenlijk Zondagsblad. Van belang is dat dominees ergens terecht kunnen als er problemen zijn. Bakker gaat zich daar onder andere voor inzetten. In maart komt de vraag aan de orde waar de classis zich in eerste instantie op moet richten: de samenwerking van gemeenten, kwaliteit in de kerk, de plek van predikant en kerkelijk werker en het belang van jongeren. Mensen die zich verantwoordelijk voelen voor het werk van de kerk worden van harte uitgenodigd met de classicale vergadering mee te denken.

Naar Taizé in Frankrijk

Een aantal kerken in Zwartewaterland, die actief zijn onder de noemer Leerhuis Zwartewaterland, organiseren een Taizéreis voor jongeren. Vanaf 15 jaar kunnen jongeren zich aanmelden, met hun ouders of verzorgers. De ervaring leert dat het bijzonder is om in deze unieke omgeving in Frankrijk als ouders en kinderen samen op te trekken.

Donderdag 2 t/m zondag 5 mei, € 80 (15 t/m 30 jaar) en € 150, info@leerhuiszwartewaterland.nl

JUBILEUMCONCERT!

Mail naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl
Gratis plaatsing!

De ring is niet meer wat hij was... (1)

In 1821 schreef J. Heeringa E.Zn. over het verschijnsel 'ring' in de Nederlandse Hervormde Kerk: 'Eene zoo schoone inrigting, alles overtreffende, wat ik ooit van Classikale of Synodale Vergaderingen heb bijgewoond.' Bijna twee eeuwen later is de ring niet meer wat hij was. Maar wie weet, wordt hij ook nu iets heel moois...

DOOR DR. JAN DIRK WASENAAR, HELLEENDOORN

De classicale vergadering heeft een lange geschiedenis, van zo'n vierenhalve eeuw. In strikte zin kan dat niet van de ring gezegd worden: hij bestaat pas sedert de invoering van het 'Algemeen Reglement voor het bestuur der Hervormde Kerk' in 1816. Wel bestonden reeds eerder hier en daar sub-classicale organisatievormen, al dan niet officieel.

Opscherping

Hoe dat ook zij: in artikel 80 van het genoemde reglement wordt het doel van de ring als volgt geformuleerd: 'De predikanten, tot denzelfden ring behorende, worden opgewekt om bepaalde zamenkomsten te houden, niet ter uitoefening van eenig kerkelijk bestuur, maar ter onderlinge opscherping en versterking van den band der broederlijke liefde.' Artikel 82 voegt er aan toe dat zij daarbij 'onderwerpen den Godsdienst en den bloei des Christendoms, de bevordering van bijbelkennis en de waarneming van hunne bedieningen betreffende' moeten behandelen. Kerkhistoricus dr. A. de Groot merkte hierover op dat het op kerkelijke organisatie gerichte reglement hier de grens tussen kerkelijk bestuur en gemeenschapsleven doorbreekt.

Diversiteit

Al in april 1816 werden hier en daar ringvergaderingen gehouden, enkele maanden later vonden ze overal in ons land plaats. Elke ring had de vrijheid om een eigen reglement op te stellen. Hoewel er weinig te reglementeren viel, ontstond er een opvallend grote diversiteit in de uitwerking van de doelstellingen. Behalve het regelen van verschillende 'huishoudelijke' aangelegenheden kwam als belangrijkste activiteit

het bespreken van onderwerpen die met het ambtswerk te maken hadden, aan de orde. De stof verkreeg men bij voorkeur door de leden om onderwerpen te vragen. Veel ringen waren tegelijkertijd leesgezelschappen.

Samenwerking

Bij de invoering van de nieuwe hervormde kerkorde van 1951 werd bepaald: 'In elkanders nabijheid gelegen gemeenten of wijk-gemeenten in een classis zijn (...) samengevoegd tot een ring van gemeenten, met het oog op de samenwerking op daarvoor in aanmerking komende terreinen van het kerkelijk leven, deze gemeenten betreffende (...)' Duidelijk is, dat naburige gemeenten bepaalde taken gezamenlijk ter hand konden nemen. Dr. P. van den Heuvel, deskundige op het terrein van het kerkrecht, noemt als voorbeelden de toerusting van ambtsdragers en het samen dragen van diaconale projec-

ten. Duidelijk is ook, dat de ring geen eigen ambtelijke vergadering kende: volgens de kerkorde waren alleen de kerkenraad, de classicale vergadering, de provinciale kerkvergadering en de generale synode ambtelijke vergaderingen.

Breed-ministerie

Wel kwamen de predikanten, ambtsdragers, bijeen in het breed-ministerie. Dat werd gevormd door de predikanten en de ministeries uit een ring van gemeenten, en aangeduid als 'geestelijke werkgemeenschap'. Het had tot taak '(...) de bezinning op de verkondiging des Woords, de onderlinge opbouw van het geestelijk leven zijner leden met het oog op het pastorale werk waarmee zij zijn belast, het overwegen van hetgeen kan strekken tot versterking van het geestelijk leven der aan de zorg van deze predikanten toevertrouwde gemeenten, het uitwisselen van de daaromtrent opgedane ervaringen, het bestuderen van theologische, sociale en andere voor het pastoraat van belang zijnde vraagstukken, het samenwerken op homiletisch terrein, en de waarneming van het dienstwerk in de vacatures in de ring.' In 1991 werd er aan toegevoegd 'het bevorderen van de pastorale zorg voor zijn leden'.

Pastor loci

Het breed-ministerie verrichtte de ambtelijke werkzaamheden bij een predikantsvacature. De consulent trad dan op als pastor loci: hij fungeerde als de plaatselijke predikant en nam dan ook zijn belangrijkste taken over, met uitzondering van het vervullen van de preekbeurten. Van den Heuvel vertelt: 'In het oude gereformeerde kerkrecht is de consulent de vertegenwoordiger van de classis bij de vacante gemeente. De classis draagt een aantal verantwoordelijkheden ten aanzien van de gemeenten, in het bijzonder ten aanzien van het beroepings-

werk. Aanvankelijk werden deze taken door de classicale vergadering behartigd, later door een of meer consulenten die door de classis waren aangewezen. De consulent is van oudsher de exponent van de kerk in haar bredere verbanden.'

Het breed-ministerie moest er ook voor zorgen dat bij een predikantsvacature in een gemeente met één predikantsplaats op elke zondag en eerste Kerstdag één kerkdienst werd gehouden, ter plaatse en zo mogelijk ten tijde waarop deze diensten gewoonlijk plaatsvonden. In de ordinantie werden daarover nadere bepalingen gegeven.

Opvoedcursus Maak ze sterk in Genemuiden

Kinderen en jongeren groeien op in een wereld die zich in razendsnel tempo ontwikkelt. Dat vraagt veel van hen. Allerlei zaken beïnvloeden hun denken, gedrag, overtuigingen en keuzes. Ook van de ouders vraagt het veel. Want hoe maak je hen bestand tegen verkeerde invloeden? Hoe maak je ze sterk en weerbaar? Daarom is er nu, speciaal voor ouders en verzorgers van kinderen van 6-12 jaar, de cursus: 'Maak ze sterk'. Ouders krijgen een frisse blik en praktische hand-

vatten aangereikt om vanuit een Bijbels fundament te werken aan de weerbaarheid van hun kinderen. Aan de orde komen thema's als: jij als opvoeder, gezinsleven, zelfaanvaarding, communicatie, grenzen, vrienden en groepsdruk, (sociale) media en geestelijke weerbaarheid. De cursus bestaat uit leuke, interactieve werkvormen en duurt in totaal zes avonden.

Dinsdag 5 maart, 20.00 uur, Genemuiden, Hervormd Centrum, aanmelden: www.leerhuiszwartewaterland.nl

Bestel nu het maandblad Reveil om straks uit te delen

Onafhankelijk christelijk maandblad Reveil geeft dit voorjaar maar liefst twee speciale nummers uit: een Paas- én een Pinksterspecial. Kerken, ondernemers, families etc. kunnen heel eenvoudig veel nummers bestellen om uit te delen tijdens (speciale) bijeenkomsten of kerkdiensten. Voor wie Reveil nog niet kent: een veelkleurig magazine met columns, commentaren, interviews en bijbelse bezinning. Bestellen vanaf 10 exemplaren en kosten € 0,75 per stuk (exclusief

verzendkosten). De Paasspecial verschijnt in week 13, de Pinksterspecial in week 22.

Bestel de Paasspecial vóór maandag 18 maart en de Pinksterspecial vóór maandag 19 mei via www.maandbladreveil.nl

Blokzijl PROT. GEM.

Protestantse Gemeente Blokkzijl
Scriba: dhr. Pieter Muller
Kanaalweg 16, 8356 VS Blokkzijl
tel. 0527 - 292892
Kopij wordt verzameld en
verstuurd
door dhr. Henk van Dalen
hvandalen03@hetnet.nl

Zondag 17 febr. 10.00u. Ds J.Vonk, Grote Kerk Blokkzijl. Organist: Stephan van Dokkum. Collecte: 1e Kerk in Actie-noodhulp Ethiopie, 2e eigen kerk, 3e Verwarming kerkgebouwen.
Komende zondag zijn we bijeen in de grote kerk. Dan hoopt voor te gaan dominee Jelle Vonk. Organist is Stephan van Dokkum. En zoals gewoonlijk is er ook weer koffiedrinken! Een hartelijk welkom aan allen! Doe maar gewoon mee!

Pastoraat
Graag uw aandacht en gebed voor:

Dhr. Koning (Schoolstraat 33 Scheerwolde) heeft vorige week goede berichten ontvangen. Mw. Janny Doeven - Boltje (Boffersweidje 22 Blokkzijl) verblijft thuis en weet zich omringt door zorg en liefde van haar man en kinderen.

Mw. Jo ten Napel- van der Sloot (ds. ketstraat 43 kam.4 Zonnewiede Giethoorn) is ernstig ziek. Ze is weer thuis in Giethoorn. Laten we meeleven met haar.

Wij wensen allen die herstellende zijn veel sterkte toe! Voor hen die de komende week jarig zijn: van harte gefeliciteerd. We hopen dat u/jullie een fijne dag hebben!

Ds Jelle Vonk.

17 februari Collecte diaconie: Kerk in actie: Noodhulp Ethiopië
Droogte overleven in Ethiopië. Ethiopiërs zijn droogte van oudsher gewend, maar door de klimaatverandering wordt de droogte extremer en valt de regen onregelmatiger. Lokale partners van Kerk in Actie ondersteunen boeren om beter voorbereid te zijn op de gevolgen van de klimaatverandering. Ze leren boeren over irrigatie en behoud van vruchtbare grond, verstrekken zaden die goed tegen droogte kunnen en leren hen om geld te verdienen met kleine handelstjes. Daarnaast krijgen boeren toegang tot waarschuwingssystemen over extreme droogte en hevige regen.

Met uw bijdrage aan deze collecte steunt u 295 gezinnen in Ethiopië om beter voorbereid te zijn voor de klimaatverandering én andere noodhulpprojecten van Kerk in Actie.

Facebook

Wordt vriend op facebook van de kerk Blokkzijl- Scheerwolde en we delen met u en jou de bijzondere activiteiten, die er zijn in en om de kerk!

Agenda

Zondag 17 febr. 10.00uur dienst in de Grote Kerk.

Zondag 24 febr. 10.00u dienst in de Grote Kerk Blokkzijl.

Bezoekdienst

Jarig op 18 februari dhr R.H

van Benthem, 85 jaar, Kuinderstraat 16 en op 22 februari mw T Winter-Vries, 77 jaar, Zuiderpolderweg 19. Beiden te Blokkzijl. U allen van harte gefeliciteerd en een hele fijne dag gewent.

Nogmaals vermeld: Jarig op 11 febr dhr C Schreuder, 76 jr, kuinderdijk 7 en op 13 febr mw A van der Linde-Timmerman, Duinweg 3. Beiden te Blokkzijl. Op 13 febr mw G.E.Koning-Panjer, 75 jaar, Schoolstraat 33 Scheerwolde en op 15 febr dhr J Doeven, 87 jaar, Boffersweidje 22 in Blokkzijl. U ,allen van harte gefeliciteerd en een hele fijne dag gewent. Marie Dijkman, de bezoekdienst.

KinderKerk Blokkzijl Scheerwolde

KinderKerk is er voor groep 1-3 tijdens de dienst in de Waaier vanaf 10 uur. KinderKerk voor groep 4-8 is er tijdens de dienst in de consistorie van de Grote Kerk, de kinderen gaan na de eerste schriftelezing naar de KinderKerk en komen na de collecte weer terug in de dienst. De KinderKerk heeft een eigen collecte.

Tijdens de diensten in Scheerwolde, speciale diensten of projecten worden de kinderen van groep 1-3 ook in de kerk verwacht. Dit is tijdens Advent en de Veertigdagperiode en met speciale diensten zoals Kerst, Palmzondag, Pasen, Pinksteren, School-Kerk dienst, Dopen en de Startzondag.

Kopij eerstvolgende nummer voor het nummer dat vrijdags uitkomt: kopij tot uiterlijk zaterdagmiddag 12.00 uur naar Henk van Dalen hvandalen03@hetnet.nl

Giethoorn

Predikant Ds.A.C.J. van Waard-Pieterse, De Elzen 20, 8355 CX Giethoorn, 0521-362555
astridvanwaard@hotmail.com
Scriba:
Harry Besselse, p/a Beulakerweg 78a, 8355 AK Giethoorn, 0521-344266
scribagiethoorn@gmail.com
giethoorn.protestantsekerk.net
Kerkrentmeesters bankrek.nr NL69 RABO 0322 0010 80
Diaconie bankrek.nr: NL39 RABO 361 2597 51

Eredienst. Aanvang 10.00 uur. Op zondag 17 februari gaat onze eigen predikant ds. Astrid van Waard-Pieterse de dienst voor. Mevr. C. Roth zal ons begeleiden op het orgel en dhr. J. Smit is de dienstdoende ouderling. De uitgangscollecte is bestemd voor de Diaconie en wel voor: Eigen Gemeente. Tijdens de dienst zal er oppas aanwezig zijn voor de kleintjes. Kerkvervoer: Hans Spitzen, tel. nr: 360322

Bedankje

Wij willen iedereen hartelijk bedanken voor de felicitaties, kaarten en bloemen ter gelegenheid van ons 50 jarig huwelijks.

NIEUWS VOOR HET GZ!

Mail naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl
Gratis plaatsing!

Groeten van Hein en Gerrie Winter.

Amnesty International

Op donderdagavond 21 februari schrijven we weer voor de rechten van de mens d.m.v. het samen schrijven van brieven voor acties van Amnesty International. We beginnen om 20.00 uur in het Prot. Centrum aan de Beulakerweg. Van harte welkom!

Ter overdenking: Februaribomen

Een boom in de winter fascineert mij, telkens weer. Wat laten zij zich zien, takken kaal en puur zoals ze zijn, alsof ze lijken te zeggen: "Heer die mij ziet zoals ik ben..." (Ps. 139). Bomen in de winter zeggen meer. Ze vertellen de naakte waarheid. Er is niets wat hen beschermt of bedekt. Puur, als een pasgeboren baby. Bomen in de winter vormen een beeldbepalend stuk natuur, een stukje van Gods schepping. Kwetsbaar van binnen en van buiten, kwetsbaar voor de invloeden uit de omgeving. En weer zien we de mens in vergelijking met die boom.

Bomen, allemaal verschillend, net als mensen, niet één gelijk. Jong en oud, hoog en laag, krom en recht, onopvallend tussen anderen verscholen of aandacht-trekkend met veel ruimte om zich heen. In de zomer kunnen de bomen zich verbergen onder een dik pak bladeren, in de winter tonen ze hun ware gedaante. Op een heldere winterdag is het helemaal genieten: de krachtig gevormde takken die afsteken tegen de heldere vrieslucht. "Heer die mij ziet zoals ik ben...", niet mooier, geen opsmyk, maar staan in de kracht van het leven. Als kind maakte ik van de februaribomen denkbeeldige figuren. De vorm van een boom in de winter beeldt figuren. En dan zie ik in gedachten het voorjaar komen en ik zie mezelf weer schommelen. Op de schommel aan een dikke tak onder de dikke bladerpracht voelde ik met me beschermd en geborgen. Al schommelend kon ik hele verhalen toevertrouwen aan de dikke boom die mij bijna leek te omarmen met takken en bladeren. Deze boom kende mijn jeugd, een deel van mijn levensverhaal, mijn stamboom. Welke boom kent niet het levensverhaal van de mensen die daar onder schommelden, schuilden tegen de regen of een hartje kerfden in hun stam. Winterbomen, bomen in februari. Kijk maar om je heen. Statig en zonder schaamte laten ze hun kracht zien, ze worden gezien: "Heer die mij ziet zoals ik ben..."

Oeke Kruythof vertelt in onderstaand gedicht:
*Februaribomen
in al hun vezels wachten zij -
de bomen langs de singel
ademloos gespannen
windstil wachten zij
de kluzenaars in ons bestaan
in zichzelf gekeerd
altijd op dezelfde plaats
en toch -
en toch
verrichten zij
het grootste wonder*

*herscheppen zij
het leven keer op keer
ik weet
de lente komt
de nieuwe taal
die zij gaan spreken
de lente
waar ook ik -
ook ik op wachten wil.*

Geniet van de bomen deze maand, geniet van de februari-bomen en verwonder je over het nieuwe ontluikende leven als de winterboom langzaam weer verandert naar zomerboom. "Alles heeft immers zijn tijd?" aldus Prediker.
Met dank aan: Jansje Ruiters-kamp-Klein Lebbink (Vorden).

Hartelijke groet,
Petra van Wieringen.

Kuinre / Blankenham

Prot. Gem. Ds. R. v.d. Hucht
H. de Cranestraat 107
8374 KL Kuinre, 0527-231220
rvdhucht@ziggoo.nl
Scriba Kuinre:
scriba-kuinre@live.com
Scriba Blankenham: Mevr. C.A.
Appelo-de Ruiters,
Kerkbuurt 10, 8373 EG
Blankenham,
0527-202584
Postadres Protestantse Gemeente
Blankenham:
Kerkbuurt 9,8373 EG Blankenham
www.kuinreblankenham.
protestantsekerk.net
Facebookpagina van de prot.
gemeente Kuinre en de prot.
gemeente Blankenham:
www.facebook.com/
pknkuinreblankenham

A.s. zondag 17 febr. is er een gezamenlijke dienst in Blankenham, die begint om 10.00 uur. Voorganger is Mevr. LWinters-Jonas uit Kraggenburg. Alvast een goede dienst!

Bloemen. Afgelopen zondag zijn in Kuinre de bloemen uit de dienst gebracht naar Mevr. A.v.d. Bles, met een hartelijke groet van de gemeente.

Volgende week zondag 24 februari zijn er diensten in beide dorpen. De vroege dienst van 9.30 uur is in Blankenham, de late dienst van 11.00 uur is in Kuinre.

Bijbelkring

De eerstvolgende bijeenkomst van de Bijbelkring is op maandag 25 febr. om 13.30 uur in de protestantse kerk Blankenham. Dit seizoen staan de woorden van het Onze Vader centraal. We kijken samen naar de betekenis van dit gebed, vroeger en nu. Van harte welkom!

40-dagentijd

Op zondag 10 maart begint dit jaar de 40-dagentijd. In deze periode, voorafgaande aan het Paasfeest, horen we Bijbelverhalen over Jezus' weg naar Jeruzalem, waar Hij moet lijden en sterven en waar Hij zal opstaan uit de dood. Jezus blijft in liefde trouw aan God en aan mensen. Hij vertelt mensen in zijn tijd over een door God gegeven nieuw begin. Dit stuit op weerstand, want veel mensen denken daar anders over. Door Gods onopgeefbare liefde voor mensen te verkondigen en voor te

**BIJZONDERE
THEMA-AVOND!**

Mail naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl
Gratis plaatsing!

leven komt Jezus in conflict met de mensen, die het religieus en politiek voor het zeggen hebben. Jezus geeft uit liefde zichzelf tot in de dood. Zo wordt Hij zelf voor ons allen een Nieuwe Begin, een Opstanding tot een Nieuw Leven. Tot op vandaag.

40-dagenboekje

Andere jaren ontving u een door gemeenteleden gemaakt paars 40-dagenboekje met meditatieve teksten om thuis te gebruiken bij de maaltijd of in uw stille tijd. Een boekje voor bezinning om toe te leven naar het grote feest van Pasen. Dit jaar hebben we ervoor gekozen om een boekje te gebruiken, welke is uitgegeven door de Protestantse Kerk Nederland. Dit boekje sluit aan bij het thema "een nieuw begin". Wij hopen dat deze uitgave u inspiratie mag geven om thuis toe te leven naar Pasen!

40-dagenwandeling

De 40-dagentijd is van oudsher een tijd van verstilling en inkeer om dichter te komen bij onze eigen vragen, ons eigen geloof en houvast. Hoe zoeken we vandaag in onze tijd de stilte? Hoe zoeken we de bron? In de komende 40-dagentijd bent u van harte uitgenodigd om op dinsdagmiddag samen te wandelen in het Kuinderbos. We beginnen met 10 minuten in stilte wandelen en overdenken een vraag of beeld. Daarna delen we wandelend onze ervaringen. Tijd en plaats: elke dinsdag in de 40-dagentijd vanaf dinsdag 12 maart, 13.30-14.30 uur, Kuinderbos. We verzamelen op de eerste parkeerplaats aan de Hopweg, gezien vanaf Kuinre.

Zieken

In onze gebeden denken we aan de zieken, aan hen die in het ziekenhuis zijn en aan de zieken thuis en in een verpleeghuis. Ook bidden we voor hun familie en naasten.

Met vriendelijke groet,
Ds. R.v.d. Hucht

Steenwijkerwold

Predikant: ds. E. van Veen,
tel. 58 85 68, ericveen@ziggoo.nl
scriba: S.C. Offringa, Mariënwold 13,
8341 PZ Steenwijkerwold
tel. 06 - 30 22 43 38, scriba.
pk.steenwijkerwold@gmail.com
Kerkelijk bureau: kerkelijkbureau@pk-steenwijkerwold.nl

Zondag 10 februari

Aanvang: 09.30 uur. Voorganger: ds. E. van Veen. Organist: Arjan Kroes. Ophaaldienst: dhr. H. Nijenhuis. Eindcollecte: Noodhulp (kerk in actie). Lezingen: Jeremia 17: 5-10 en Lucas 6: 27-38. Op het leesrooster staat onder andere Lucas 6: 17-26, waarin we horen welke mensen

Vervolg van pagina 11

volgens Jezus gelukkig zijn. Wij zeggen wel eens dat een ongeluk in een klein hoekje zit, maar het geluk ook!

Overleg

Op 13 februari komt het moderamen bij elkaar en op 21 februari vergadert de diaconie.

Bloemen

De bloemen uit de dienst van zondag 10 februari zijn met een hartelijke groet en een bemoeidiging bezorgd bij mevr. C. Klip-Spitzen uit Tuk.

Giften

Mevr. Bijker heeft € 5,- voor de bloemen ontvangen, ds. van Veen ontving € 20,- voor de kerk, via de bank is € 100,- voor de diaconie ontvangen, en € 3,- en € 50,- voor de internetuitzendingen van de kerkdiensten. Hartelijk bedankt voor deze giften.

Wij leven mee

Als u iets te melden heeft of door te geven wat betreft pastoraat, neem dan gerust contact op met één van de ouderlingen of met de predikant. Het leven van mensen is vaak een weg van op en neer. Zo ook in onze gemeente. Sommige mensen hebben veel zorg nodig. Er zijn ook mensen voor wie de toekomst onzeker is of die wachten op spannende behandelingen of nadere onderzoeken. En dan zijn er de mantelzorgers die soms zwaar belast worden, maar hun werk met veel liefde doen. Alle zieken en hun verzorgers sterkte toegewenst!

In het verpleeghuis Lindestede in Wolvega verblijft mevr. M. Pieffers-Prins en de heer P. de Vries, Baarsweg, opgenomen in Zonnekamp.

Omzien naar elkaar

Pastoraat in onze kerkgemeente is in de eerste plaats het omzien naar elkaar in het dagelijkse leven. Op basis van ons geloof zijn we met elkaar verbonden en geven we zorg aan wie dat nodig heeft. De pastorale zorg wordt door de gemeente in het bijzon-

der toevertrouwd aan de predikant en ouderlingen. Dit wordt trouwens wel moeilijker nu we nog maar twee ouderlingen hebben. Daarnaast zijn er de bezoekers die contacten met gemeenteleden onderhouden. Indien u behoefte hebt aan pastoraal contact of een gesprek, kunt u altijd direct contact opnemen met de predikant of ouderling.

Tenslotte

De afgelopen weken zijn er diverse sterfgevallen in onze naaste omgeving geweest. De Steenwijkse Courant had het maar druk met al die rouwadvertenties. Zeker als je mensen gekend hebt, is het soms een schok of een verdrietig moment om te horen van hun overlijden. Zo overleed op zondag 3 januari plotseling de zoon van onze gemeenteleden ds. de Looze en zijn vrouw op 56 jarige leeftijd. Van zulke berichten wordt je stil. Evengoed zou ik hier andere namen kunnen noemen. De dood blijft iets raadselachtigs in ons leven. Gelukkig is er ook de troost dat we geborgen mogen zijn in God, die onze ingang en uitgang bewaart. Eveneens moest ik denken aan het volgende gedicht van Marinus van den Berg:

Afscheid

Jij bent onvergetelijk geworden in mijn leven.

Jij zult altijd in mijn gedachten zijn. Ik zal nog van je dromen en je stem nog horen. Ik kan niet begrijpen dat jij weg bent, voorgoed.

Jij bent onvergetelijk geworden in mijn leven

Jij zult altijd met mij meegaan op de levensweg.

Ik zal altijd heimwee naar je hebben.

Ik had je langer willen vasthouden. Ik had je nog zoveel willen vragen.

Jij blijft een litteken in mijn bestaan.

Jij blijft een teken van liefde in mijn leven.

Jou gedenkend zal ik groeien en krachtig worden.

Ik zal vol levensmoed verder gaan. Jij onzichtbaar bij mij.

Met vriendelijke groeten, ds. Eric van Veen

Vollenhove

Hervormdvollenhove.nl
redactie@hervormdvollenhove.nl

Predikant Vollenhove-stad: ds. D. Wolters, Steiger 27, 8325 HB Vollenhove tel. 0527-239291
predikantstad@hervormdvollenhove.nl

Predikant Vollenhove-Ambt: ds. H.J.H. Pap, Leeuwte 88, 8326 AD Sint Jansklooster tel. 0527-239504 predikantambt@hervormdvollenhove.nl

Scriba: Dhr. H. Wijermars, Postbus 82, 8325 ZH Vollenhove. tel. 0527-243860 scriba@hervormdvollenhove.nl

Koster Grote Kerk: dhr. G. Bos, tel. 0527-241951.

Beheerder Hervormd Centrum "Tilvoorde": mw. N. Lassche-Remijnse, Tilvoorde: tel. 0527-241538 tilvoorde@hervormdvollenhove.nl

Koster Kapel: mw. G. van Dalen, tel. 0527-246767 kapel@hervormdvollenhove.nl

17 februari 2019 om 10:00 uur in de Grote Kerk,

in deze dienst hoopt ds. Faassen uit Apeldoorn voor te gaan. De organist is dhr. Kroeze en het lied voor de dienst is Lied 923. Collectes: Kerk in actie (Noodhulp), instandhouding van de eredienst, energiekosten. De autodienst wordt verzorgd door Fam. K. Naberman, telefoon 246502. Er wordt in Tilvoorde op de jongste kinderen van onze gemeente gepast door: Danique Roskam en Job Kwast.

17 februari 2019 om 14:30 uur in de Kapel,

in deze dienst hoopt dhr. E.A. Knoeff uit Zwartsluis voor te gaan. De organist is dhr. R. Weijs en het lied voor de dienst is Lied 923. Collectes: Droogte overleven in Ethiopië, instandhouding van de eredienst, energiekosten. De autodienst wordt verzorgd door Fam. K. Naberman, telefoon 246502.

Agenda

20 februari 2019 om 19:15 uur, Vesper, Grote Kerk.
26 februari 2019 om 19:45 uur, Kleine Kerkenraadsvergadering,

Kapel.

27 februari 2019 om 19:15 uur, Vesper, Grote Kerk.

28 februari 2019 om 20:00 uur, Heet hangijzer: Nieuw Christendom, Johanneskerk.

4 maart 2019 om 19:00 uur, Verkoop collectebonnen van 19.00-20.00 uur, Tilvoorde.

5 maart 2019 om 20:00 uur, Cursus: Nieuwe Testament, Tilvoorde.

6 maart 2019 om 10:00 uur, bijbelkring 60+ Stad, Nieuw Clarenberg.

6 maart 2019 om 19:15 uur, Vesper, Grote Kerk.

7 maart 2019 om 15:00 uur, Contactmiddag oudere gemeenteleden, Kapel.

Giften

het College van Kerkrentmeesters ontving via ds. Wolters € 220.00 voor de verbouwing Grote Kerk. Hartelijk dank hiervoor.

Actie Kerkbalans 2019

Het College van Kerkrentmeesters is verheugd u mee te kunnen delen dat de eerste telling van de toezeggingen voor Actie Kerkbalans 2019 een mooi resultaat heeft opgeleverd: een bedrag van bijna € 165.000! Het College wil u en jou hartelijk bedanken voor uw en jouw toezegging! Ook gaat speciale dank uit naar alle vrijwilligers die zich, op welke wijze ook, hebben ingezet om Actie Kerkbalans 2019 te laten slagen.

Bloemengroet

Er zijn afgelopen week, als teken van medeleven en als groet van de gemeente, bloemen gebracht bij Annelie Huisman Oppen Swolle 50, bij Mw. Driessen - Rook Hogevelweg 30, bij Mw. Mooiweer - de Dood, G.v.Rhennenlaan 67 en bij Dhr. Paters Wheeme 7.

What's Up nieuws

Er hadden zich heel wat kinderen opgegeven voor de high tea-middag zaterdag 19 januari bij Kamper Erve. Enthousiast gingen de kinderen in groepjes aan de slag met het voorbereiden van de high tea voor hun ouders, oma's en broertjes en zusjes. Ze versierden de tafels, maakten etagères en eigen theezakjes. En natuurlijk werden er allerlei verschillende hapjes gemaakt. Gevulde eieren, pizzarolletjes, wraps en nog veel meer lekkers.

Gelukkig waren we precies op tijd klaar voor de genodigden. Zij konden samen met de kinderen genieten van al deze lekkernijen onder het genot van een kopje thee.

Ook dit jaar gaan we weer met alle What's Up groepen (vanaf groep 6) in de voorjaarsvakantie schaatsen in Thialf op woensdag 20 februari. Heb je de uitnodiging nog niet gelezen, maar wil je wel graag mee? Stuur dan uiterlijk 14 februari een mail naar whatsappvollenhovekids@gmail.com.

(14 februari is de uiterste inleverdatum: aanmelden na deze datum is helaas niet mogelijk). Vermeld het volgende in de mail: naam, leeftijd, adres, tel. nr. van je vader of moeder. Wil je in de mail ook aangeven of je vader of moeder wel of niet kan rijden en hoeveel personen kunnen meerijsen. Je vader of moeder mag dan ook gezellig meeschaatsen, maar dat hoeft niet. Een hartelijke groet van de Jeugdraad

Heet hangijzer: Tijd voor een nieuw Christendom 28 februari

Allerlei theologen, waaronder namen als Brian D. McLaren en Alain Verheij, gaan op zoek naar nieuwe manieren van geloven, van leven en dienen zoals Jezus dat wilde. Ze schetsen lijnen van wat je een nieuw christendom zo kunenn noemen. "Lazarus", het online platform dat zoekt naar 'nieuwe woorden en manieren om te geloven' geeft prikkelende richtingwijzers voor zo'n nieuw christendom.

1. Stop met geloven, wordt leerling
2. Stop met gastvrijheid, wordt gast
3. Stop met de kerk. Stop met vergaderen en laat je raken door God
4. Stop met de marketing.
5. Stop de show

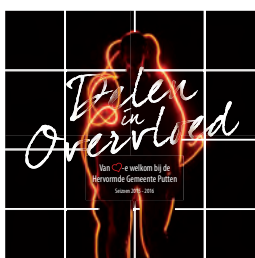
Over dit nieuwe christendom, haar nut en noodzaak, gaan we met elkaar in gesprek. Deel jij de zoektocht, of wil jij het houden bij het oude? Wat zou jij willen meenemen uit de traditie, en wat laat je achter je? U bent van harte uitgenodigd op 28 februari om 20.00 uur in de Johanneskerk. Deze leiding is

Lees verder op pagina 13

ACTIVITEIT OP HEMELVAARTSDAG!

Mail naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl
Gratis plaatsing!

Advertenties

**LAAT ZIEN WAT UW KERK DOET!
DEEL DE VEELKLEURIGE INFOGIDS UIT.**

Een praktisch overzicht van uw kerkelijke activiteiten in het komende seizoen in een handzaam boekje. Om uit te delen aan gemeenteleden, nieuw-gekomenen en geïnteresseerden.

Meer informatie: 0546 - 577475 (vraag naar Geke Brinkers).
www.welkomindekerk.nl

Wij maken magazines: van de kerken, voor toeristen. Om hun te laten weten dat ze welkom zijn. In de omgeving én in de kerken.

Stichting Welkom in de Kerk werkt zonder winstoogmerk. U bent welkom op: www.welkomindekerk.nl

Vervolg van pagina 12

deze avond in handen van Ds. Rohaan.

De avond in de serie Hete hangers, die gepland stond op 27 maart komt te vervallen.

Parkeren op zondag

Een tijdje geleden hebben we een informatieavond gehad voor de buurt, waarin de verbouwplannen zijn toegelicht. Tijdens die avond konden bewoners ook andere zaken naar voren brengen. Eén van de opmerkingen die werd gemaakt, was dat er op sommige plaatsen hinder werd ondervonden van geparkeerde auto's. We zijn ons ervan bewust dat het parkeren rondom de kerk bijzonder lastig is, maar laten we daarbij de overlast voor de buurt tot het minimum beperken. Op die manier kunnen we werken aan de goede naam van de gemeente van Christus.

Vollenhove STAD

Ds. D. Wolters, Steiger 27,
8325 HB Vollenhove, 0527-239291
E-mail:
predikantstad@hervormdvollenhove.nl

Pastoraat

Dhr. de Oude, Gasthuisstraat 20, is na een langdurig verblijf thuis uit het ziekenhuis. Gods zegen toegewent!

Ten slotte

Vorige week hebben we een evaluatie gehad van de vespers, die elke woensdagavond van 19.15-19.45 uur in de Grote Kerk gehouden worden. We ervaren deze momenten als bijzonder waardevol: een kort moment van stilte in het midden van de week. Dankzij een groep enthousiaste vrijwilligers kunnen we deze bezinningsmomenten vorm geven. Graag breng ik de vespers nog een keer extra onder uw aandacht. Kom gewoon een keer langs en proef de sfeer. Het is een oase van rust in de hectiek van ons bestaan!

Met een hartelijke groet,
Dick Wolters

Vollenhove AMBT

Ds. H.J.H. Pap, Leeuwte 88,
8326 AD, Sint Jans klooster,
0527-239504.
E-mail:
predikantambt@hervormdvollenhove.nl
E-mail:
scriba@hervormdvollenhove.nl

Voortgang ziekte ds.

H.J.H. Pap

Namens ds. Pap kan ik melden dat de genomen rust goed heeft gedaan. Voor de maand februari is ds. Pap qua preken nog uitgeroosterd. Ds. Pap geeft aan dat hij zich langzaam maar zeker beter voelt. Komende week volgt er nog een onderzoek bij de oogarts in het ziekenhuis en we hopen op positieve berichten. Van ds. Pap mag het voorjaar aanbreken, we wensen de familie Pap Gods zegen toe. Met vriendelijke groet
Herman Wijermars, Scriba.

Wanneperveen / Belt-Schutsloot

Ds. W.J. Menkveld, Veneweg 33
7946 LC Wanneperveen, 0522-701108
b.g.g. 06-40428018, jmenkveld@solcon.nl
Scriba: mevr. R. Lok-Lok,
Noorderweg 57, 8066 PW
Belt-Schutsloot, 038-3867486
scriba@pknwanneperveenbeltshutsloot.nl
Protestantse kerk Wanneperveen,
06-51038124
IBAN: NL27 RABO 0367 1544 63
t.n.v. het college van kerkrentmeesters van de Protestantse Gemeente Wanneperveen/ Belt-Schutsloot
www.pknwanneperveenbeltshutsloot.nl

Diensten 17 februari 2019

Belt-Schutsloot 11.00 uur –
Jeugdendienst verzorgd door Henk en Leonie.

Wanneperveen 09.30 uur –
Voorganger: ds. H.O. ter Beek, Zwartsluis

Diensten 24 februari 2019

Belt-Schutsloot 11.00 uur –
Voorganger: ds. W.J. Menkveld
Wanneperveen 09.30 uur –
Voorganger: ds. W.J. Menkveld.

In beide diensten is de diaconie collecte voor missionair werk.

Oppas W'veen en BS: Zie www.pknwanneperveenbeltshutsloot.nl, onder: rooster.

Rooster bloemendienst

W'veen

17/02 – Fam. K.J. Rossing en mw. R. Doze-Poppema.
24/02 – Mw. J. van Benthem en fam. S. Smit.

Bloemen

De bloemen van zondag 10 februari gingen in BS naar Geert en Harmke Stam in Zonnewiede.

In Wanneperveen gingen de bloemen naar de heer W. Van Holten en naar de heer J. Lubbinge.

Verantwoording W'veen

De extra collecte van 10 februari voor Kerk en Onderhoud bracht € 67,50 op. De collecte voor de diaconie bracht € 49 en 50 Kroatische Lipa, wat helaas maar € 0,07 is op.

Verkiezingen

BS

Mevrouw J. Wever-Krikke is door de kerkenraad verkozen in het ambt van diaken. Wij hopen deze week haar antwoord op haar verkiezing te vernemen.

W'veen

Omdat door verschillende omstandigheden het soms moeilijk is om in W'veen het dienstrooster van de diakenen rond te krijgen is op de kerkenraadsvergadering van vorige week besloten het college uit te breiden met een extra diaken.

Daarom vragen wij u om voor de nog openstaande vacature ouderling kerkrentmeester en voor de nieuwe vacature diaken schriftelijk en ondertekend aanbevelingen in te dienen van doop- of belijdende leden die naar uw mening voor verkiezing in aanmerking komen. Een aanbeveling mag worden gedaan door doop- en belijdende leden van 16 jaar en ouder. Aanbevelingen kunt u inleveren tot en met dinsdag 19 februari bij de scriba of iemand anders van de kerkenraad.

Vanuit de gemeente

Het herstel van de heer K. de Jonge duurt langer dan verwacht

maar het gaat de goede kant op. De heer W. van Holten werd opgenomen in Meppel met een flinke longontsteking. Naar verwachting is hij inmiddels weer thuis.

In Memoriam: Jan Knobbe

Jan Knobbe (grote Jan) werd geboren op 3 maart 1932. Hij was de oudste van de 4 zoons van Teunis Knobbe en Albertje van de Belt. In zijn jeugd ging hij al vroeg met zijn vader mee om riet te snijden en te vissen. Met zijn jeugdvrienden haalde hij regelmatig kwajongensstreken uit. Zo werd er wel eens wat alcohol toegevoegd aan het water van de kippen of werd er een natte doek op de schoorsteen gelegd, waardoor de rook weer naar binnen kwam. Tijdens het oppassen leerde hij Geertje Aarten kennen en zij trouwden op 6 november 1959. Kort daarna kwam dochter Alberta en 5 jaar later werd Gea geboren. Jan's voorkeur voor meiden was vervuld. Om goed voor zijn gezin te kunnen zorgen is Jan meer dan 25 jaar werkzaam geweest in de Noordoostpolder bij de firma Nijmeijer. In zijn vrije tijd was hij op zaterdag, samen met zijn broer (kleine) Jan, te vinden op de camping van Klaas Slagter om het gras te maaien, beschoeiing te zetten en riet te snijden. Jan was ook erg actief in het verenigingsleven. Hij is meer dan 50 jaar lid geweest van de zang- en muziekvereniging. Elf jaar geleden werd Parkinson bij hem geconstateerd. In de loop der jaren kreeg deze ziekte steeds meer vat op hem. Het zelfstandig lopen ging achteruit. Zijn rondjes door de nieuwbouw werden steeds minder totdat hij half december op bed kwam te liggen. De wereld in zijn beleving veranderde. Met name 's nachts voerde hij gesprekken, waarbij zijn overleden broer Jan een belangrijke plek in nam. Hierdoor werd het steeds moeilijker om hem thuis goede zorg te kunnen geven en voor zijn vrouw werd het ook steeds zwaarder ondanks de hulp die van alle kanten geboden werd. Toch wilde Jan heel graag thuis blijven. Zondagmorgen 3 februari kwam Jan te overlijden. Hierdoor was de moeilijke beslissing van uit huis gaan niet meer nodig. Vrijdag 8 februari werd Jan begraven in Wanneperveen na een afscheidsdienst in de kerk in Belt Schutsloot. In de dienst hebben we Psalm 23 gelezen. Bijbellezende was voor Jan belangrijk. Hij vond het niet makkelijk om over zijn geloof te praten, maar hij las graag uit de Bijbel zolang hij dat kon. Bijbelwoorden geven bemoediging en troost in het dagelijks leven en zeker ook bij afscheid en verdriet. Met die troost mocht Jan afscheid nemen en die troost wenssen we zijn vrouw, dochters, schoonzonen en allen die Jan Knobbe zullen missen van harte toe bij het verwerken van de lege plek die hij achterlaat.

Vanuit de Pastorie

Er wordt in deze tijd veel gesproken over duurzaamheid. Mensen zijn bezig om onze planeet te redden. En inderdaad is het heel belangrijk om goed om te gaan met natuur, ener-

gie, klimaat etc. Dat geldt ook voor christenen. Tegelijk is het ook wat schamel om de planeet te willen redden zonder rekening te houden met het feit dat zij niet van ons is maar van God, de schepper van hemel en aarde. Om het met Paulus te zeggen; als onze hoop niet verder gaat dan het redden van deze planeet dan zijn we armzalige mensen. Jezus heeft zijn leven gegeven om deze planeet, met mensen en al, te redden en dat levert een veel verder reikende duurzaamheid op dan wij met onze techniek voor elkaar kunnen krijgen. En dan is er nog iets dat ik in veel discussies mis. Men wil de planeet redden met behoud van het dagelijkse comfortabele leven. Dat is een utopie. Wie even rondkijkt op deze planeet naar de verdeling tussen arm en rijk en de aanwezige voorraden weet dat wij vooral zullen moeten versoberen en delen. Om die bereidheid te ontwikkelen hebben we ook hulp van Boven nodig.

Hartelijke groeten,
Ds. Menkveld.

Willemsoord / Peperga / Blesdijke

Predikant: ds. Gerrit van den Dool
Pastorie: Steenwijkweg 157
8338 LB Willemsoord
predikantwillemsoord@gmail.com
Telefoon predikant: 0521-346611
Scriba: Henry Bos, Steenwijkweg 194
8338 LD Willemsoord, 0521-514587
kerk.willemsoord@hetnet.nl
Koster: mevr. T.Winters-de Boer,
0521-588515, Rentmeesters Prot.
Gem Willemsoord Peperga Blesdijke
IBAN: NL34 INGB 0000 9350 70

Zondag 17 februari 9.30 uur

In deze dienst hoopt ds. Gerrit van den Dool voor te gaan. Ouderling van dienst is Feikje Kloosterman en de vleugel zal eveneens worden bespeeld door ds. Gerrit van den Dool. De uitgangscollecte is voor het plaatselijk jeugdwerk. De ontvangst is door Roel Logchies en de bloemen worden bezorgd door Cor Sijbesma. De ophaaldienst wordt verzorgd door Klaas Klarenberg (0521-588863) en de opname van de dienst wordt rondgebracht door de diaconie. De zorg voor de kinderen is in handen van Neeltsje en Charita.

Het lied voor de dienst is lied 974 vers 1, 2 en 3.

Collecten

Diaconie: € 25,30 Kerkrentmeesters: € 36,85 en de tafelcollecte voor Mission Aviation Fellowship, vliegen voor leven in afgelegen gebieden, het brengen van evangelie en hulp op plaatsen die normaal onbereikbaar zijn, bedroeg € 125,85. Allen hartelijk dank voor uw gaven.

Bloemen

De bloemen zijn als groet en bemoediging gegaan naar Mw. R. van der Merk in de Meidoornstraat in De Blesse.

Verjaardagen

Op 17 februari hoopt mevrouw A. Huismans-Kruitthof, Pr. Frederikstraat 6, haar 85ste verjaardag te vieren. Op 18 februari viert mevrouw J. Kerstma-Poppinga, Pepergaweg 15 in Peperga, haar 92ste verjaardag. Op 20 februari viert ds. P. Bijlefeld, Woudveld De Pol, zijn 84ste verjaardag. Namens onze gemeente willen we u allen van harte feliciteren en een gezegend nieuw levensjaar toewensen.

Waar geloof het meest kost

"Bid voor ons." Dat is vaak het eerste dat vervolgd christenen vragen. Zij kennen het belang van gebed uit eigen ervaring. Iedere week geef ik u een gebedspunt door: Steeds meer Iraakse christenen keren terug naar hun huizen nadat ze in 2014 vluchtten voor Islamitische Staat. Veel huizen worden herbouwd en ook worden er veel inkomensprojecten opgestart. Bid voor de Iraakse Christenen.

Agenda

Vrijdag 15 februari is er om 19.00 uur catechese kring 12-18 jaar in de pastorie. Woensdag 20 februari om 14.00 uur Jaarvergadering Vrouwenvereniging Martha in het lokaal. Na de pauze geeft ds. Van den Dool een presentatie over zijn reis naar Zuid-Afrika. Woensdag 20 februari om 20.00 uur is er kerkenraad in het lokaal.

Kopij GZ

De kopij voor het volgende zondagsblad kunt u inleveren tot uiterlijk zondag 17 februari 12.00 uur bij de scriba. Het kan natuurlijk ook via kerk.willemsoord.nl

Ik wens u allen alle goeds toe

Vervolg van pagina 13

voor de komende week. We denken in het bijzonder aan hen die door ziekte en ouderdom niet alles meer kunnen wat ze zouden willen. De dichter schrijft het mooi in psalm 91: "Hij zal je beschermen met zijn vleugels, onder zijn wieken vind je een toevlucht, zijn trouw is een veilig schild."

Namens de kerkenraad,
Henry Bos ouderling-scriba

Van de predikant Pastoralia

Met en voor mevr. Janny Dassen - Petter zijn we blij dat de vooruitzichten goed zijn na een recente operatie. Er ligt nog een traject met bestralingen voor

haar. Daarmee wensen we haar sterkte. Allen die dat vanwege ziekte of andere omstandigheden in het bijzonder nodig hebben, wensen we de nabijheid van God en/in mensen om hen heen.

Aanstaande zondag hebben we weer een Tot Je Dienst viering. Daarin gaan de dingen net even anders dan anders: zo is er ruimte voor alternatieve vormen en interactie. We hopen dat we met zulke vieringen ook hen weten te bereiken voor wie de drempel naar een 'gewone' (voor zover je daar ooit van kunt spreken) kerkdienst wat hoog is. Belangrijk is dan wel dat zij niet een minder bezette dienst meemaken. Dus ook als u liever een gangbare dienst bezoekt, doe mee! Meer dan

ooit hebben we elkaar immers nodig in de gemeente, om te beginnen op zondag. Het thema is 'Het zal je maar gezegd worden!', n.a.v. radicale uitspraken van Jezus in Lucas 6: 27-38,41-42. Jezus zegt daar onder meer dat we niet moeten oordelen. Een mooie uitdaging in deze tijd van polarisatie! Femke Sijbesma zal voor en met ons enkele mooie liederen zingen.

Afgelopen zondag lazen we het verhaal van de wonderbare visvangst. Michel van der Plas schreef er een gedicht over. Daar besluit ik mee.

De wonderbare visvangst

Ze volgden hem, zijn stem, zijn woorden,

sinds hij verscheen in hun bestaan en zij hem zomaar zeggen hoorden de volle zee weer op te gaan.

Ze volgden hem, ondersteboven van wat ze daar toen zouden zien: een wondervangst niet te geloven, geweldiger dan ooit voordien.

Die dag is nooit meer uit te wissen, ze blijven zien wat daar gebeurt: de overslaande golf van vissen, een boot die zinkt, een net dat scheurt.

Hij zegt: ze zullen mensen vangen, en God zal weten hoe dat moet en of dat is wat zij verlangen en dat gelukkig maakt voorgoed.

Zij volgen hem, hij moet maar wijzen waarheen, en wat de reden is, uiteindelijk, van al hun reizen: hij zelfde allergrootste vis.

Een hartelijke groet aan u, aan jou,
ds. Gerrit van den Dool

Familieberichten kunt u mailen: henriette@topic-cc.nl, of sturen: Topic, Burg. J.C. van den Bergplein 34, 7642 GT Wierden. Berichten die maandag vóór 10.00 uur binnen zijn, worden opgenomen in de krant van die week, die op vrijdag of zaterdag bij de abonnees arriveert. Het tarief is € 0,39 per mm hoogte, per kolom, exclusief 21% BTW. Eén kolom is ca. 4 cm breed. Familieberichten bestaan uit 2-koloms advertenties.

lezers schrijven

Abominabele bezorging

Aan de leden van de redactie,

Blijft de bezorging zo abominabel dan ben ik genoodzaakt mijn abonnement op te zeggen. Meer dan 15 jaar ben ik tot volle tevredenheid geabonneerd op het Gezamenlijk Zondagsblad (c.q. haar voorgangers). Het blad is breed in haar informatieverstrekking. De door de predikanten geschreven artikelen en overwegingen zijn inhoudelijk bijzonder waardevol. Interessant is ook de wekelijkse vermelding van het 'komen en gaan' van predikanten. Het Gezamenlijk Zondagsblad is het enige blad in de regio dat alle kerkdiensten in Drenthe, Flevoland en Overijssel vermeld. Het is dan ook van belang dat de abonnees vóór de betreffende zondag kennis kunnen nemen van deze informatie, maar dan moet de bezorging wel op tijd zijn. En daaraan schort het! Helaas! Het laatste blad ontving ik tijdig op 2 december 2018. Het nummer van 20 jan. en het nummer van 3 febr. 2019 ontving ik de week na de

betreffende zondag. De tussenliggende bladen heb ik helemaal niet ontvangen.

Leden van de redactie: de bezorging door postbedrijf Sandd laat veel te wensen over. Velen met mij klagen daarover! Ik geef u ernstig in overweging om de bezorging op een andere manier te regelen. Blijft de bezorging zo abominabel dan ben ik genoodzaakt mijn abonnement op te zeggen.

Met vriendelijke groet,
Herman Venema,
Almelo

Geachte heer Venema,

Om te beginnen: u hebt gelijk en uw verontwaardiging is terecht. U vraagt ons 'om de bezorging op een andere manier te regelen'. Maar daar zit nu net het probleem. De postbezorging was ooit een overheidsdienst maar werd door diezelfde overheid overgedragen aan 'de markt'. Nu mogen commerciële bedrijven als PostNL en Sandd de postbe-

zorging verrichten. Wij worden gedwongen te kiezen tussen deze twee bedrijven. Beide laten ze steken vallen in de bezorging. Het Gezamenlijk Zondagsblad heeft gekozen voor de verzending via Sandd op basis van twee argumenten: ten eerste - Sandd zoekt bij een concrete bezorgingsklacht uit waarom een poststuk niet bezorgd wordt en geeft dat aan ons door en tracht de bezorging te verbeteren; ten tweede - met Sandd hebben wij een voordeliger contract kunnen afsluiten dan met PostNL.

Een alternatief zou kunnen zijn gebruik te maken van lokale en regionale postbezorging. Maar voor een relatief klein blad als het Gezamenlijk Zondagsblad is het onhaalbaar om in drie provincies met tal van kleinere bezorgorganisaties afspraken te maken. Dat is uit het oogpunt van logistiek en kosten gewoon een onhaalbare zaak.

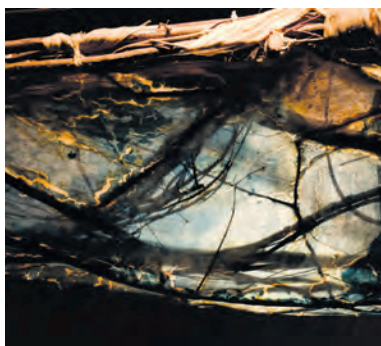
Daarom hebben wij enkele weken geleden op onze voorpagina

gevraagd ons direct te bellen, als u op vrijdag de post van Sandd hebt ontvangen en het Gezamenlijk Zondagsblad daar niet bij zit. Dan kunnen wij u op vrijdagmiddag via PostNL het blad toesturen en ontvangt u dat zaterdag alsnog. De verwerking van bezorgklachten en het nazenden van het Gezamenlijk Zondagsblad kost ons tijd en geld, maar dat is het enige wat wij kunnen doen. Wij staan in deze zaak ook met de rug tegen de muur. Trouwe abonnees

als u willen wij graag behouden en wij stellen alles in het werk om de verzending zo goed mogelijk te laten verlopen. Daarom vragen wij u en ook alle andere abonnees: Hebt u het Gezamenlijk Zondagsblad niet met de vrijdagpost van Sandd ontvangen? Bel ons dan direct (0546 - 577475) en wij sturen u het blad nog dezelfde dag toe via PostNL. Wij danken u voor uw geduld en begrip. de uitgever

Kunspelgrimage in Amsterdam

6 maart - 22 april 2019

Zeven Nederlandse en zeven internationale kunstenaars verbeelden het lijden van Jezus en van mensen in onze tijd. Langs de kunstwerken loopt een pelgrimsroute, een kruiswegstatie, van Aswoensdag (6 maart) tot Pasen (22 april). Deze internationale 'Art Stations of the Cross' vindt - na edities in Londen, Washington DC en

New York - plaats in het hart van Amsterdam.

De oude spirituele traditie van het lopen van de kruisweg ontstond in de vierde eeuw in Jeruzalem, kwam in de middeleeuwen naar het westen, en krijgt nu een nieuwe vorm waarbij religieuze en seculiere locaties hun deuren openen voor hedendaagse beelden, schilderijen, foto's, installaties, soundscapes en augmented reality in locaties zoals de Nicolaaskerk, Sant'Egidio, de Allemanskapel, de Singelkerk, Paradiso, Museum Ons' Lieve Heer op Solder en het oudste gebouw van de stad, de Oude Kerk. Naast de route is er een uitgebreide rand-programmering.

De kruiswegstaties roepen vragen op, over lijden, passie, compassie en gerechtigheid. Drie kunstwerken zijn speciaal

voor deze contemplatieve pelgrimage gemaakt. Onder de deelnemende kunstenaars zijn Hansa Versteeg, G. Roland Biermann, Güler Ates, Erica Grimm, Arent Weevers en Giorgio Andreotta Calo.

'Art Stations of the Cross' heeft in Amsterdam als thema 'Troubled Waters'. Amsterdam is via het water verbonden met de wijde wereld. Water is zowel de plaats van wonderen als traumatische ervaringen. De kunstwerken zorgen voor een uiterst actuele invulling van een eeuwenoud thema.

De route 'Art Stations of the Cross' is gratis toegankelijk. Info in Nederlands en Engels. Organisatie: Protestantse Kerk Amsterdam, Stichting ArtWay, Visio Divina Meer info: artstations.org

MeezingLezing Christelijke Oratorium Vereniging Steenwijk

Op maandagavond 25 februari is er een MeezingLezing met medewerking van de christelijke oratorium vereniging Steenwijk e.o. Die avond wordt er aandacht besteed aan het concert op 23 maart 2019, dan zal de Oratorium Vereniging de Johannes Passion uitvoeren in de Grote Kerk van Steenwijk

Rob Meijer, dirigent, zal op 25 februari onder andere de verschillen verklaren tussen de 'Matteus Passion' en de 'Johannes Passion'. Er wordt ook gezongen. Een aantal delen uit de Johannes Passion, het slotkoor en het slotkoraal komen voorbij. Meijer heeft daarvoor zelf een methode ontwikkeld: de MeezingLezing. Rob legt uit: "Mensen lekker laten meezingen geeft een intense beleving van de muziek en

is veel informatiever dan alleen maar praten voor een luisterend publiek. Als je zelf zingt, zeker op basis van kennis over het stuk dat je zingt, heb je gewoon veel meer plezier". Het is de bedoeling dat het publiek tussen de koorleden plaatsneemt en de diverse delen meezingt. Uiteraard is dit niet verplicht.

Na het zingen is er ruimte voor het stellen van vragen. Ook is het mogelijk na te praten tijdens een drankje en hapje.

Maandag 25 februari, 20.00 uur, (19.30 inloop), Steenwijk, Kleine Kerk, Vrouwenstraat 5, gratis toegang.

Naar een
duurzame
levensstijl 2

Koos van Noppen

Ga heen en zondig niet meer

In het pamflet 'Messentrekkingen bij de Nachtwacht' trekt Koos van Noppen ten strijde tegen 'milieubewusteloosheid' – ook onder christenen. Speciaal voor Reveil vatte hij het stuk samen in drie delen. In dit nummer deel 2. Linda van de Houwelingen uit Den Haag reageert.

DOOR KOOS VAN NOPPEN,
AMERSFOORT

Als ik tijdens een bijbelkring iemand hoor zeggen: 'Eigenlijk zouden we...' gaat er bij mij een alarmbel rinkelen. Want meestal is zo'n zin namelijk een verkapte schuldbelijdenis. 'Eigenlijk zouden we eens serieus werk moeten maken met wat we hier in de Bijbel lezen, maar....' En dan volgen vluchtroutes en praktische bezwaren, soms ook weerzin of onverschilligheid.

Gelovigen versus ongelovigen

'Eigenlijk zouden we...' (of varianten van gelijke strekking) heb ik ook tot vervelens toe gehoord in gesprekken over de zorg voor de schepping. De Vlaamse ethicus Etienne Vermeersch (1934), ooit priester-in-spe, later een bekende atheïst, schreef: Christenen 'beschikken over dezelfde auto's, huizen, comfort, radio's, tv's en kleding, ze gaan eten in dezelfde restaurants, kopen dezelfde wijnen en liggen tijdens de vakantie op dezelfde stranden of maken dezelfde verre reizen als diegenen die beweren dat ze helemaal niet in het hiernamaals geloven. In hun dagelijks gedrag verschillen zij die zich gelovig noemen nauwelijks van de ongelovigen, maar wel steekt hun wijze van bestaan schril af tegen die van de Mensenzoon, 'die geen steen had om zijn hoofd op te laten rusten'.

Klimatologische automutilatie

Christenen gedragen zich vaak niet wezenlijk anders dan niet-christenen. Ze zijn als 'messentrekkingen bij de Nachtwacht': ze vernielen het kunstwerk, de schepping, in aanwezigheid van de Kunstenaar. Ze aanwezigheid van de Kunstenaar. Ze hobbelen gewoon mee met de 'gemiddelde' Nederlander die, zoals elk nieuw milieuraapport onderstreept, buitengewoon spijzig met de aarde omgaat. Wie er

oog voor krijgt, ziet dat we deel uitmaken van een generatie onverantwoorde rentmeesters. Om een andere Vlaming, de psycholoog Dirk de Wachter, te citeren: we doen aan 'klimatologische automutilatie'; we zijn hard op weg onszelf uit te roeien.

Reacties

Na publicatie van het pamflet, ontving ik talloze reacties, uit heel het land. Maar er was er niet één bij in de trant van: 'Kom maar eens langs bij onze kerk of gemeente, wij onderscheiden ons in positieve zin. Wij maken op allerlei terreinen in de breedte van de gemeente – liturgie, toerusting, catechese, jeugdwerk, diaconaat, etc.-serieus werk van de zorg voor de schepping.' Dat geeft te denken. Veel navolging van Christus loopt vast in de zuigende modder van 'Eigenlijk zouden we...'

Naast veel instemming oogstte mijn pamflet ook veel tegenspraak. De inkt was nog amper droog of de verwijten vlogen me al om de oren. Waar ik het lef vandaan haalde om zo'n 'aanklacht' te formuleren. 'Zet de christen die iets aan duurzaamheid moet gaan doen niet als schuldige neer', was het commentaar van (nota bene!) een christelijke ontwikkelingsorganisatie.

Schuld is uit

Eerlijk gezegd vond ik het even onthullend als onthutsend. Want als we het erover eens zijn dat God ons een verantwoordelijkheid heeft toevertrouwd voor zijn schepping en we laten het op grote schaal afweten, dan heet dat volgens mij, christelijk gesproken, schuld. Sinds wanneer dienen we elk spreken daarover behoedzaam te vermijden? Populair is het thema nooit geweest, maar gangbaar was het lange tijd zeker. Vandaag de dag lijkt het 'uit'. Sla maar eens een

willekeurig liedboek open, om het even of je nu Opwekkingsliederen verkiest of het Liedboek voor huis en kerk (2013); teksten over schuldbelijdenis en verootmoediging moet je er met een lampje zoeken. Dat zou ons moeten verontrusten. Als schuld een marginaal thema wordt, moet het christelijk geloof wel van kleur verschieten.

Verantwoordelijkheid

Terug naar onze verantwoordelijkheid voor de schepping. Als we een levensstijl leiden die maakt dat we op dit punt schuldig staan, kunnen we dat beter onder ogen zien, benoemen en belijden. Dat lijkt me

beter dan ons geweten het zwijgen op te leggen.

We praten elkaar geen schuld aan. We zijn schuldig. Kan het ook heilzaam zijn dat eens luid en duidelijk te zeggen? Het is opvallend hoe de apostel Petrus in zijn toespraak op de eerste Pinksterdag (Handelingen 2) zijn gehoor hun schuld inpeert, als hij spreekt over 'Jezus, die u gekruisigd hebt.' De reactie van de toehoorders blijft niet lang uit. Geconfronteerd met deze boodschap, 'waren ze diep getroffen en vroegen aan Petrus en de andere apostelen: Wat moeten we doen, broeders?'

De confrontatie met schuld kan

een keerpunt markeren. Op allerlei terreinen zijn we dankbaar te weten hoe we volgens het evangelie met schuld(gevoelens) kunnen omgaan. Namelijk door zonden te erkennen, te belijden en te gaan leven vanuit de vrijspraak: Ga heen en zondig niet meer. Waarom niet óók op dit terrein? Zo'n keerpunt kan het begin zijn van een lange weg, van vallen en opstaan, naar een nieuwe, duurzame levensstijl. Veel heilzamer dan het rondjes blijven draaien met de vruchteloze mantra 'Eigenlijk zouden we...'

Het document 'Messentrekkingen bij de nachtwacht' is te downloaden via www.arocha.nl

Heteinde van de maand of het einde van de wereld?

DOOR LINDA VAN HOUWELINGEN,
BELEIDSADVISEUR MILIEUZAKEN

Dankjewel Koos dat je met je pamflet eens even de knuppel in het hoenderhok hebt gegooid. Dat je ons christenen confronteert met ons tegenstrijdige gedrag. Het klopt ook gewoon wat je zegt: ja, vliegen is onevenredig vervuilend. En ja, God heeft die prachtige schepping aan ons toevertrouwd, en nee, daar gaan we niet goed mee om. Moord en brand schreeuwen we bij dierenmishandeling, maar hoe dat varkentje dat op ons bord ligt heeft geleefd, daar gaan we liever aan voorbij. Ook voor mij, inmiddels al een flink aantal jaar werkzaam in het milieubeleid, een doorn in het oog. Toch weet ik niet of het gaat helpen om mensen te wijzen op hun Grote Schuld. En om ze een beetje vanuit de hoogte te wijzen op hun inconsistente gedrag. Want geen van ons is onfeilbaar toch? Ben jij altijd behulpzaam naar de mensen om je heen? Doe je de boodschappen voor die oudere buurvrouw die alleen is komen te staan? Ben je altijd bereid je collega te helpen, ook al heb je het druk? En zijn al die kleine daden van liefde niet net zo belangrijk als die grote duurzaamheids-principes? Bovendien: als je de touwtjes maar net aan elkaar kan knopen, in fysiek of in emotioneel opzicht, is het best veel gevraagd om je ook nog eens druk te maken over De Wereld. Zoals de demonstranten met de gele hesjes het verwoorden: 'de elite maakt zich druk om het einde van de wereld, wij maken ons druk over het einde van de maand.' Kortom: ja, je hebt gelijk Koos. Maar hoezeer we er ook naar streven, wij zijn Jezus niet. En zullen dat ook nooit worden. Laten we elkaar met een beetje mildheid bekijken. Wie zonder zonden is, werpe de eerste steen. Eerst die balk uit je eigen oog halen,

voordat je begint aan die splinter in het oog van de ander. Enzovoort. Genoeg aanwijzingen in de Bijbel die ertoe dienen dat we elkaar niet keihard de maat moeten nemen. Laten we toejuichen wat er al gebeurt; de zaadjes die de Groene Kerken zaaien een vruchtbare bodem bieden. Op basis van deze bewustwording kunnen we verder bouwen. Zodat we als kerken en als christenen daadwerkelijk met toewijding zorg dragen voor die prachtige Schepping om ons heen.

Naschrift Koos van Noppen

Het pamflet is ontsproten aan verbazing over de gapende kloof tussen wat christenen doen en wat ze zouden moeten doen. Was het maar zo dat ze dagelijks met vallen en opstaan zouden streven om vanuit zorg voor de schepping goede keuzes te maken, dan zou er al veel gewonnen zijn! Maar het is totaal geen issue in hun afwegingen; ze geven het vaak nog grif toe ook. Die vervreemdende ervaring ligt aan de basis van mijn kritische vragen. Op de meest cruciale passages in de tekst heb ik bewust inclusieve taal gebruikt: 'Wij staan collectief schuldig...'. En: 'Wij zullen een proces op gang moeten brengen waarbij we allerlei aspecten van ons leven kritisch onder loep durven nemen bij het licht van onze verantwoordelijkheid voor de schepping...'. Dus waar haalt Linda het vandaan, dat 'elkaar keihard de maat nemen'? Met de flauwe jij-bak ('kijk-naar-je-eige') legt ze een bom onder elke vorm van ethiek. Want als toch niemand zonder zonde is, kan ieder z'n gang gaan en hoeven we elkaar ook nergens meer op aan te spreken. Dan kan ook het grootste deel van het Nieuwe Testament meteen door de shredder gehaald ('Effe dimmen, Paulus, was jij niet de grootste van alle zondaren?'). Wat overblijft is een evangelie-met-een-beetje-mildheid. Geef mij liever het evangelie zoals dat in de Bijbel staat. (KvN)

Dit artikel maakt deel uit van een serie en verscheen eerder in maandblad Reveil.

skieën in Sauerland welkom in Haus Reinhold

Twee ruime appartementen. Ook gelijktijdig te boeken.

Kijk op hausreinhold.nl

LAAT ZIEN WAT UW KERK DOET! DEEL DE VIERKANTE INFOGIDS UIT.

KLEURIG FRIS   **INSPIREREND UITNODIGEND**

Een praktisch overzicht van uw kerkelijke activiteiten in het komende seizoen. U zorgt voor tekst en enkele foto's. Wij zorgen voor de overige foto's, opmaak en druk. Om uit te delen aan gemeenteleden, nieuw-ingekeomen en geïnteresseerden. Bel vrijblijvend voor meer informatie:

0546 - 577475 (vraag naar Geke Brinkers). Topic Creatieve Communicatie, Wierden. www.topic.nu

TOTAAL INSTALLATEUR BROUWER TUK

Tukseweg 198 TUK Tel. 0521-512983 www.brouwertuk.nl

drok Advies, planning en uitvoering onder één dak

DECORETTE HUBO   **drok** SCHILDERS GLASZETTERS

Decorette, Hubo en Schildersbedrijf Drok

Uw makeover is bij ons in goede handen!

De Weyert 10, Vollenhove | 0527-24 13 55 | decorette-drok.nl

UAG   **Uitvaartverzorging**   **UITVAARTZORG • STICHTING • KEUWERK •**

Grafkistenfabriek Nieuw-Amsterdam

Voor een piëteitsvolle uitvaart...

Bij overlijden: **0800 - 024 25 26**
(dag en nacht bereikbaar)

Kantoor: Ballastweg 2, 7741 ZL COEVORDEN
Tel.: (0524) 515 899
Fax: (0524) 515 227

Postadres: Postbus 208, 7740 AE Coevorden
e-mail: uvvugna@planet.nl

Vestigingen in: Emmen - Coevorden - Zuidwolde (Dr.)
Voor informatie: (0591) 633 020 of (0524) 515 899

STEENHOUWERIJ DE VERBINDING

Nagelerstraat 7, 8301 XE Emmeloord

T | 05 27 264 881
E | info@steenhouwerijdeverbinding.nl

www.steenhouwerijdeverbinding.nl

A. de Jonge

Aanleg & onderhoud van al uw groen
Grandverzet & machine verhuur

Barsbeek 62, 8326 BP Sint Jansklooster

T.: 0527-246533
info@adejonge.nl
www.adejonge.nl

HÉT WEEKBLAD VOOR BETROKKEN KERKMENSEN

Maak nu kennis met het **Gezamenlijk Zondagsblad**

Ga naar: www.welkomindekerk.nl

Of vul de bon in:

3 MAANDEN PROBEREN VOOR MAAR € 8,95!

JA, ik wil het vernieuwde Gezamenlijk Zondagsblad drie maanden op proef voor slechts € 8,95. Daarna beslis ik of ik een abonnement neem.

Dhr. | mw. | fam. *

naam:

adres:

postcode: woonplaats:

e-mail: tel.nr.

*Omcirkel de juiste aanhef.
In envelop zonder postzegel sturen naar: Gezamenlijk Zondagsblad, Antwoordnummer 12, 7620 VP Wierden

Topic Crea

Topic Creatieve ideeën
Topic Creatieve tekst
Topic Creatieve ontwerpen
Topic Creatieve online media
Topic Creatieve offline media
Topic Creatieve Communicatie

Verrassend creatief **topic .nu**

Bouwbedrijf Wicherson

verbouw
nieuwbouw
onderhoud

Steenwijkerwold
tel.: 0521 - 58 95 49

BOUWBEDRIJF G. ROOK B.V.
Vollenhove

Méer dan alleen kelderbouw!

Industrieweg 7 - 8325 DA - Vollenhove
Tel. 0527 - 24 41 00 - Fax. 0527 - 24 40 44
Web. www.rookbouw.nl Mail. info@rookbouw.nl

nieuwbouw | verbouw | woning | utiliteit
ontwikkeling | stallenbouw | betonbouw